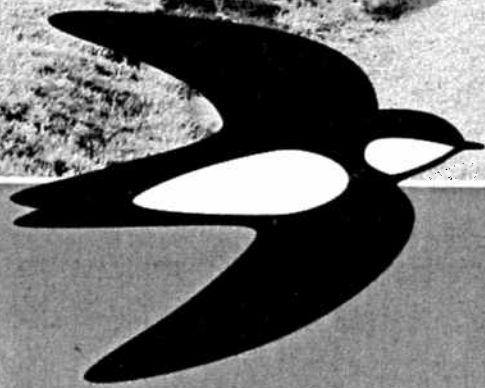

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Riky Alma, Peter van de Braak en Johan van Roosmalen.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 1 - 2006

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Adrie Nijssen,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.
- Typewerk + correctie:** Jolanda Rutten
Boekelsedijk 14, Zeeland
Tel.: 0486-453462
E-mail: jolanda@cdevink.com
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Lies Schoenmakers.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 210 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie.....	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel... ..	Liesbeth Verkaar	03
Adverteerders Vogelwacht Uden e.o.	Peter Noy	05
JeugdVogelwacht Uden	Stijn van Gils	06
In gesprek met... 'William van der Velden'	Liesbeth Verkaar	08
Winter.....	Adrie Nijssen	10
Vogel onder de Loep... 'de Kneu'	Pedro van den Acker	11
De Harde Notenkraker... ..	R. Regulus	12
Mystery Birdavond	Dorien Versteegden	13
Succesvolle Publiekswandeling op 19 maart jl.....	Peter Noy	13
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	14
De Stootvogels in Uden e.o. in 2005	Piet van der Voort	15
Populair wetenschappelijk... 'Vogelgedrag in de lente'	Joop Bergsma	18
Oman, vogelen in de winter	John Hermans	21
Excursie 'Ooijpolder'- Nijmegen.....	John Opdam	22
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	24
Papieren vogels	Jacques Raats	27
Vogels in onze tuin	Jolanda Rutten	28
Wel en wee van de Wespindief in de Maashorst in 2005	Edward Sliwinski	30
Grote Gele Kwikstaart	Redactie	35
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden.....	Redactie	36
Vogelwacht - Winkel	Jacques Raats	37
Advertenties	Redactie	39

Mededelingen van de Redactie

Wat is het toch heerlijk om te ervaren dat de lente er weer aankomt. Zo speciaal, na een flinke sneeuwbuï de warmte van de zon te voelen op je gezicht. Het prachtige blauw van de lucht die afsteekt tegen de grauwe kleur van de natte bomen. De frisse geur na een regenbui en de prachtige klanken van al die verschillende vogelliedjes. Het zilveren liedje van de Heggemus, de parelende klanken van de Roodborst, de Vink die driftig zijn slag aan het oefenen is. Het wordt lente!

In dit Bruujsel kijken we nog even terug op de winter met ervaringen van de afgelopen maanden. Maar Joop Bergsma weet ons ook alweer het gevoel van de echte warme lente te geven. Als je alles wilt weten over het veroveren van de andere sekse moet je zeker zijn rubriek 'populair wetenschappelijk' lezen. Verder kun je nu eindelijk eens te weten komen hoe lang William van der Velden al actief is met vogels. Ook de jeugd is weer 'echt naar buiten' geweest en probeert potentiële nieuwe leden zelfs te interesseren met een nieuwsbrief via Internet. Dus ken je jongelui die (nog) geen tijd of zin hebben om lid te worden, maar wel geïnteresseerd zijn in vogels. Via onze website bij de jeugdpagina kan iedereen zich geheel vrijblijvend aanmelden voor de nieuwsbrief. (ook volwassenen die interesse hebben in wat we met onze jeugdeden doen kunnen zich natuurlijk aanmelden).

Lees dit alles en nog veel meer in ons eigen Bruujsel wat steeds weer gevuld wordt door zeer veel verschillende leden, daar zijn we heel blij mee!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Van de Bestuurstafel...

- Op de jaarvergadering is besloten dat het thema van 2006 'tellen' wordt. In verband hiermee willen we dit jaar de nadruk gaan leggen op het tellen van vogels: De Klapekster is bijvoorbeeld al twee keer geïnventariseerd, verder wordt de Nachtzwaluw geteld, de Wespindief en wordt er weer een gebied geïnventariseerd in opdracht van Staatsbosbeheer. In mei willen we de Maashorst in zes gebiedjes opdelen en het gebied inventariseren op kernsoorten. Dit kan ook tijdens een Maashorstwandeling. Zoals alle jaren worden natuurlijk ook de nestkasten en stootvogels geteld en, last but not least, van begin augustus tot eind november de overvliegende vogels op de trektelpost.
- Op dezelfde vergadering is Toy Janssen uitgeroepen tot Goudhaan van het jaar 2005. Het was voor het bestuur niet moeilijk dit jaar om de persoon die hiervoor in aanmerking kwam, te vinden. Op de trektelpost is hij de grote animator, hij besteedt hier veel van zijn vrije tijd, samen met collega vogelaars. Verder is hij, samen met Peter van de Braak, actief bij het onderhoud en verbetering van onze website en de camera's van de kerkuilenkast bij Jan van den Tillaart. Hij geeft de Piepcursus en schildert, wanneer nodig, de Groenhoeve. Ook maakt hij sinds kort deel uit van het Vogel Initiatief Brabant (VIB). Voldoende reden om hem als eerste met een verzilverde speld te huldigen.
Ook aan zijn voorgangers willen wij graag de nieuwe verzilverde speld aanbieden te weten: Ad van Toor, Theo Thijssen, Peter Noy, John Hermans, Joop Bergsma en Leo Ballering (volgend jaar een vrouw als Goudhennetje?).

- Bij excursies willen we beter opletten of we met zo weinig mogelijk auto's rijden. In de praktijk gaat dit nogal eens mis. We zijn een natuurvereniging, dus willen we het milieu zoveel mogelijk sparen. Probeer als het even kan hier ook aan mee te werken.
- Er zijn weer vergaderingen geweest van het 'Vogel Initiatief Brabant'. We zien graag aandacht voor het inventariseren van algemene soorten en het begeleiden van nieuwe vogelgroepen. De leden van deze groep zijn voornamelijk fanatieke inventariseerders. De inzet is vooral een site opzetten met inventarisatiegegevens. Ook het uitwisselen van gegevens en activiteiten van de verschillende Vogelwerkgroepen is een doel. Via Toy blijven we op de hoogte.
- Dinsdag 13 december jl. was er een avond over digiscoping. We noemden deze avond 'Birdpixavond'. Peter van de Braak heeft een en ander uitgelegd over deze manier van fotograferen. Het was een interessante avond.
- De nieuwjaarsreceptie in de Groenhoeve had een goede opkomst en was zeer geslaagd. Ruim vijftig personen hebben een boeiende en educatieve wandeling door het Hoeveneseveld gehad.
- De dialezing van Ben Koks over de Grauwe Kiekendief op 23 februari was een succes. Het was dan wel iets minder druk dan normaal, maar de mensen die kwamen, waren erg enthousiast en geïnteresseerd. Ook Ben Koks zelf vond ons een erg enthousiaste vereniging met heel veel activiteiten. Hij moest er voor uit Groningen komen!
- De verhuur van de Groenhoeve staat nu ook op onze site. Overdag is nog volop ruimte om te huren. Er hangt inmiddels een nieuwe verwarmingsketel bij de Kinderboerderij.
- Leo Ballering heeft rond de jaarwisseling een e-mail gestuurd met ideeën. Zo zou hij graag zien dat we minicursusjes geven met een excursie, bijvoorbeeld voor het herkennen van ganzen en/of meeuwen. Leo mag / gaat dit waarschijnlijk volgend jaar zelf organiseren.
- Alle Bruujsels zijn ingescand door Peter van de Braak en op de site gezet. Je kunt nu alle Bruujsels lezen, vanaf het begin. Leuke nostalgie!
- Ester en Günther Rutten hebben in december een zoon Niek gekregen. Van harte proficiat!
- Er hebben zich zesentwintig leden aangemeld voor de Hemelvaartexcursie naar Texel, een mooi aantal. We gaan er weer een paar mooie dagen van maken!
- Er zijn weer twee cursussen georganiseerd, de Piepcursus en de Vogelcursus. De Piepcursus is inmiddels achter de rug en heeft dit jaar een wat bescheiden aantal deelnemers getrokken. Er is dan ook geen onderscheid gemaakt tussen beginners en gevorderden. Maar de Vogelcursus heeft wel een groot aantal deelnemers, veertig cursisten zijn vol goede moed aan deze cursus begonnen. Op 25 april is de laatste les.
- Op maandag 10 april gaan de zes maandagavondwandelingen weer van start, ze zijn al bijna een traditie. Heerlijk om 's avonds nog even de natuur in te gaan.
- Op zondag 23 april is er van alles te doen in het kader van het tienjarig bestaan van de Kersenboomgaard aan de Patrijsweg. Er wordt een infomarkt gehouden en een fietstocht, dus houdt deze datum maar vast vrij!

Nieuwe leden

Er hebben zich weer enkele nieuwe leden aangemeld; Ad Geenen uit Vorstenbosch, Willie de Vries uit Oss, Nicole van de Burgt en Marion Raaijmakers uit Uden en Mia en Theo van der Cruisen uit Veghel. Alle nieuwe leden veel vogelplezier bij onze club en graag tot ziens bij een van onze activiteiten.

Verhuisd: Ernest en Rianne de Groot zijn verhuisd naar Karperdijk 22, 5406 PH Uden.
Chris van Lieshout is verhuisd naar Velmolenweg 129, 5404 LB Uden.

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Adverteerders Vogelwacht Uden e.o.

Al sinds jaar en dag hebben een groot aantal adverteerders ons clubblad financieel gesteund, waarvoor wij als vereniging genoemde adverteerders zeer erkentelijk zijn. De afgelopen weken zijn onze adverteerders weer door Liesbeth Verkaar benaderd om ook dit jaar een advertentie in het Bruuijsel te plaatsen. Met deze extra inkomsten kan de Redactie de drukkosten in de hand houden. Gelukkig is (bijna) iedereen bereid om hun steentje hieraan bij te dragen

Subsponsors zijn Drukkerij Graphiset uit Uden, die de full color omslagen van het Bruuijsel sponsort, Basisschool de Vlonder voor het kopiëren van het clubblad en Vogelbescherming Nederland voor het ter beschikking stellen van informatiemateriaal en diverse vogeltijdschriften. Tevens een woord van dank aan Theo Peters Timmerwerken uit Veghel die belangeloos hout aanlevert voor de fabricage van nestkasten en voederplankjes.

Het bestuur bedankt hierbij alle adverteerders en subsponsors voor de prettige samenwerking. En voor onze leden... loop eens binnen bij onze adverteerders!

Enorm Snijders Metaal	Kapelstraat 1	5401 EC	Uden
Rijwielhandel Wim de Wilt	Kerkstraat 4	5401 BE	Uden
De Bruin Verzekeringen	Velmolenweg 87	5401 HL	Uden
Woningstoffeerder Van der Heijden	Neringstraat-Oost 7-9	5401 GM	Uden
Bressers Mannenmode	Marktstraat 12	5401 GH	Uden
Jetten Fotografie	Marktstraat 37	5401 GG	Uden
Slagerij Knobbout	Drossaard 12	5403 ET	Uden
Kanters Loonbedrijf	Duifhuizerweg 8	5406 TB	Uden
Nobru Technisch Personeel B.V.	Rondweg 73	5406 NK	Uden
Het Bloemenmagazijn	Botermarkt 5-7	5404 NV	Uden
Tuincentrum de Kleuter	Goorkensweg 1	5408 SC	Volkel
Cock Uland, de Fietsenwinkel	Drossaard 47	5403 ES	Uden
Atriënsis B.V., Thuis in wonen	Insulindelaan 124	5613 BT	Eindhoven
ITRENO, Innovatieve Internet Solutions	Rondweg 75	5406 NK	Uden
4Feedt Honden en Kattenspecialiteiten	Volkelseweg 26	5405 NA	Uden
Heru B.V., Rioolinspectie en -Reiniging	Statenweg 31	5428 GD	Venhorst
Aannemingsbedrijf Jan Peerenboom B.V.	Volkelseweg 6	5401 NA	Uden

JeugdVogelwacht Uden

Iedere maand komen ze bij elkaar en beleven ze wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Hun eigen clubblad heet Het Ei, gelukkig mag de eidooier ook in het Bruijtsel.

Handschoenvogelen in de Maashorst (januari)

Met zestien jeugdeden zijn we op 21 januari vanaf het bezoekerscentrum gestart.

Aan de Karlingerweg zagen we al direct drie soorten duiven vliegen; Turkse Tortel, Houtduif (met wit in de vleugels) en de Holenduif. Groepen ganzen vlogen boven ons, de begeleiding vertelde dat het Grauwe Ganzen waren (te herkennen aan lichte voorvleugels) en ook Kolganzen (met strepen op de borst). Verderop was de schaapsherder met zijn hond aan het trainen, waarbij een tiental Boomleeuweriken opvlogen.

Op het einde van de Karlingerweg zijn we de

grensweg ingeslagen. Hier hoorden we een Grote Bonte Specht roepen. Even later kwam deze zelfs aangevlogen met een dennenappel in zijn bek. Nou ja zijn, door de telescoop zagen we dat het een vrouwtje was. De Specht gebruikte de boom als bankschroef voor de dennenappel. Ze begon flink op de dennenappel te hakken om de zaden eruit te krijgen. Nadat iedereen deze specht mooi door de telescoop heeft gezien zijn we richting het begrazingsgebied gegaan.

Bij de waterplas zijn we op "bokkenjacht" gegaan. In een lijn liepen we door het gebied in de hoop bokjes te zien maar helaas geen bokjes maar wel twee Watersnippen en een vrouwtje Roodborsttapuit en twee overvliegende Kruisbekken (te herkennen aan het geluid van kippenkuikens).

Op de terugweg zijn we nog naar een dassenburcht gaan kijken. Geen dassen maar wel sporen gezien. De wildwissel (het spoor waar de das vaak loopt) was duidelijk in het gras te zien. In de verte hoorden we nog een Zwarte Specht roepen. Nu moesten we toch even doorlopen om op tijd en voor de regen bij het bezoekerscentrum te komen.

Peter van de Braak.

Hemelrijk weer klaar voor Oeverzwaluw (februari)

JeugdVogelwacht vult gaten op

VOLKEL - Ook vorig jaar zijn er diverse bouwprojecten stilgelegd met de komst van een groep Oeverzwaluwen. Deze beschermde vogel gebruikt steile zandwanden om zijn nest in te graven. Omdat juist bij bouwprojecten grote zandheuvelds blootliggen, wil de Oeverzwaluw nog al eens voor conflicten zorgen. BillyBird park Hemelrijk en Vogelwacht Uden bewijzen dat het ook anders kan.

Al jaren wordt op Hemelrijk bewezen dat Oeverzwaluwen en mensen ook heel goed samen kunnen. "Wat dat betreft is het op BillyBird park Hemelrijk de omgekeerde wereld", vertelt Marc Poulussen van Vogelwacht Uden. "Wij bouwen juist speciaal voor de Oeverzwaluw", Poulussen wijst naar een kunstwand op een rustige plek in het park. De betonnen wand opgevuld met buizen zand biedt ieder broedseizoen ruimte aan tientallen Oeverzwaluwen. Omdat de Oeverzwaluw een echte graver is moeten de buizen wel ieder jaar worden opgevuld. "Gelukkig hadden we dit keer de hulp van de JeugdVogelwacht en de jeugd zelf heeft nog genoten ook", lacht Poulussen. Bewapend met zand, stampstok en een halve PVC buis heeft de jeugd alle gaten opgevuld. Voldaan kijkt hij naar de wand, in verschillende opgevulde gaten is door de jeugdleden een vrolijk gezichtje getekend. Alle werkzaamheden zijn ruim op tijd uitgevoerd, de eerste Oeverzwaluw wordt pas in april verwacht.

Op de hoogte blijven via e-mail?

Voor kinderen die op zaterdag geen tijd hebben om te 'JeugdVogelwachten' is er voortaan een e-mail nieuwsbrief. De nieuwsbrief gaat lang niet alleen over de JeugdVogelwacht zelf, maar zit ook boordevol informatie over vogels en natuur. De mail zelf bevat maar een paar regels tekst, dus dat leest lekker makkelijk. Wie toch meer wil weten hoeft maar één keer te klikken en een heel artikel verschijnt op het scherm. Leuk voor de (klein)kinderen en volwassen vogelaars die toch een beetje kind zijn gebleven.

Weer jij wat
"een bokje lopen"
is?

Meld je aan voor
"Ei nieuws" op
www.vogelwachtuden.nl
(klik op jeugd)
Ben je voortaan helemaal
op de hoogte

Echt naar buiten?

De komende tijd blijft de JeugdVogelwacht actief. Iedere derde zaterdag van de maand. Voor meer informatie kunt u me altijd bellen: 06-44744883.

Coördinator JeugdVogelwacht,
Stijn van Gils

In gesprek met... 'William van der Velden'

Hoe het begon

“Gelukkig” dacht ik toen ik William in de hoofdstraat van Mariaheide zag fietsen. “Nu hoef ik tenminste niet te zoeken naar zijn huis”. Oriëntatie is nooit mijn sterkste kant geweest. Ik draai het raampje naar beneden en wijs op de klok: “Klokslag één uur, dat noem ik nog eens timing”. Hij wijst me feilloos de weg. Eenmaal binnen word ik begroet door vrouw en vierjarige dochter Pien in een mooie lichte serre/speelkamer. Broer Luuk van één jaar slaapt. Ik krijg thee en appeltaart, wat een leuke en vooral lekkere binnenkomer.

Ik steek van wal met de vraag: “Hoe lang ben je al lid bij de Vogelwacht Uden?” William is ongeveer vijftien jaar lid van onze club. Vogelen doet hij al veel langer. Als kind ging hij al met zijn ouders naar de bossen om wat hij noemt ‘fazantjes te kijken’. Daar bedoelde hij eigenlijk alle dieren mee die in de natuur voor kunnen komen. Hij is min of meer in de natuur opgegroeid in Mariaheide. Hij is al een behoorlijke tijd actief voor de natuur bezig, vanaf ongeveer 1988. Hij werd lid van de uilenwerkgroep Mariaheide, die vijftientig Kerkuilenkasten controleerde (en nog) in Mariaheide en omgeving. Dit besloeg het hele landelijke gebied van Mariaheide, inclusief Veghel, Eerde, Zijtaart, Erp, Keldonk. Het was (is) een zelf opgerichte groep zonder statuten of voorzitter. Soms probeerden ze elkaars mislukte dia's op soort te brengen, lazen een stuk uit een vogelboek of waren bezig met vleugeltjes en vogelschedeltjes. Er was ook een jeugdgroep aan verbonden. Ze kwamen een paar keer per maand bij elkaar en gingen dan de

natuur in, niets officieels. De ene keer gingen ze wandelen, de andere keer werd er in de sloot gevist. Het was een soort Vogelwacht Uden in het klein, er werden steeds andere activiteiten bedacht. Het waterwingebied ‘Melven’ is zo'n beetje de thuishaven van de Mariaheidegroep. Daar hebben ze tien jaar lang BMP onderzoek gedaan (Broedvogel Monitoring Project, alle broedvogelsoorten in kaart brengen). Samen met Jan van den Tillaart, Gé van Boxmeer, Willy van Lanen en Bart van der Wielen hebben ze een enorme hoeveelheid gegevens verzameld voor het SOVON Vogel Onderzoek Nederland. Er is nu dus een mooi overzicht van de broedende soorten in dat gebied over een langere periode. Dan kun je pas gaan vergelijken en kijken welke soorten achteruit of vooruit gaan. In het broedseizoen zijn ze elke week om vijf uur in het gebied te vinden.

Wat de groep ook al jaren doet is de bekendtelling langs de Dommel. Vroeger samen met Jan Verhoeven en Henk van den Akker, tegenwoordig telt onder andere Toy Janssen ook mee. Ook van dit gebied is een jarenlange registratie bijgehouden. William maakt dus deel uit van een fanatieke groep mensen die met weer of geen weer het veld ingaan om tellingen te doen. Deze mensen zijn onvervangbaar voor het SOVON. Jullie zien, William doet al het één en ander buiten de Vogelwacht Uden om. Uiteindelijk komt het allemaal de vogels ten goede. In het dagelijkse leven is hij manager van een IT-afdeling bij Getronics.

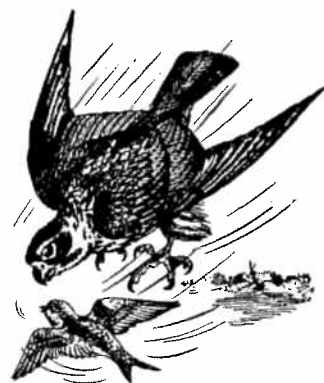
Coördinator werkgroep Stootvogels

Nu gaan we het eens hebben over zijn taken binnen de Vogelwacht Uden. Sinds kort is hij coördinator van de werkgroep Stootvogels. De woorden roofvogels en stootvogels worden door elkaar gebruikt. Stootvogel heeft een wat vriendelijkere klank dan roofvogel.

Het overkoepelende orgaan Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) gebruikt nog steeds de term roofvogels.

Om naar het ontstaan van de werkgroep Stootvogels te kijken, moeten we een heel eind terug in de tijd. De werk- (toen taak-)groep is zelfs al van vóór de tijd dat we ons afsplitsten van het IVN als zelfstandige vereniging in 1983. In september 1974 werd binnen het IVN een werkgroep opgericht, die zich met vogels ging bezighouden. Hieruit is de werkgroep stootvogels ontstaan en gingen enkele enthousiaste stootvogelmensen aan het werk. Mensen van het eerste uur zijn Wim Janssen, Chris van Lieshout en Martin van de Elzen. Er werd toen nog niet veel administratie bijgehouden. Dat is iets van de laatste jaren. De werkgroep is ook een hele tijd 'slapend' geweest. Toen Piet van der Voort stopte als voorzitter van onze club in 1997, heeft hij de werkgroep weer op de rails gezet. Deze 'heroprichtingvergadering' was op 8 december 1997. Vanaf die tijd zijn alle broedgegevens bijgehouden en in kaart gebracht. De broedresultaten kunnen nu dus mooi vergeleken worden met de resultaten van de vorige jaren. Piet van de Voort heeft deze groep dus ruim negen jaar geleid. Zijn leeftijd begint hem parten te spelen en daarom heeft hij zich per 1 januari 2006 teruggetrokken als coördinator. Bovendien heeft hij nog taken in andere besturen. Hij blijft wel secretaris van de werkgroep, wat inhoudt dat hij nog wel verslagen blijft maken van de vergaderingen en ook de jaaroverzichten blijft verzorgen. Het lijkt me toch altijd weer een hele klus om al die broedgegevens van de vogels op de juiste plek te krijgen.

Nu is William dus voorzitter van de werkgroep. Hij draait al jaren in deze groep mee en kent dus 'het klappen van de zweep'. Het was eigenlijk een logisch gevolg, gezien zijn kennis en ervaring. Hij onderhoudt contact met de werkgroepleden en organiseert gezamenlijke bijeenkomsten. Dit wordt steeds lastiger, want de groep dijt uit. Ze bestaan nu al uit achttien leden en niet iedereen kan zomaar achttien mensen ontvangen. De laatste tijd zijn er weer vier nieuwe leden bijgekomen. Het zijn: Lammie van Diepenbeek, Conny Koenen, John Opdam en Willem van Laarhoven. Iedere groep heeft zijn eigen werkgebied. De groep heeft ieder jaar vijf bijeenkomsten met een vaste agenda. In januari wordt het veldwerk van het komende jaar besproken, wie doet wat en waar? In april bespreekt men de voortgang. In juni kunnen al resultaten besproken worden, behalve van de late broeders (Boomvalk, Wespandief). In september kunnen de nestkaarten ingevuld worden. Kopieën worden zelf gearchiveerd en de originelen gaan naar het SOVON. Per broedsel wordt een kaart ingevuld met alle gegevens over de nestplaats, hoeveel eieren, hoeveel uitgevlogen jongen enzovoort. In september wordt ook de planning van het jaarverslag gemaakt. In november is er tenslotte een korte vergadering met de evaluatie, daarna is het een gezellig samenzijn met lekker eten en drinken, om het seizoen af te sluiten. Elke bijeenkomst is in ieder geval bedoeld om kennis en ervaring uit te wisselen en gezellig bij te kletsen.

Spiegelstokken

De Mariaheide-afdeling van de werkgroep (waaronder William dus) werkt met spiegelstokken. Een spiegel op een enorme lange uitschuifbare stok die boven de nesten gehouden wordt. Zo kun je de nesten met eieren of kuikens mooi bekijken en het scheelt een boel klimmen. Er is zelfs al geëxperimenteerd met een camera aan de stok, zodat ze beneden op de grond de beelden op de laptop kunnen zien. En de techniek gaat als maar door. Er zijn ook nog groepen die het ouderwets doen; met klimuitrusting de boom in. Wim Janssen is bijvoorbeeld een goede klimmer.

Nog enkele vragen

Waar ik al een tijdje benieuwd naar ben is de vraag waarom de Mariaheide-mensen nooit mee gaan met onze excursies. Ze zijn al zo lang lid, gaan ieder jaar trouw mee naar de Wadden, maar nooit zie je ze als we op excursie gaan of een Maashorstwandeling hebben. Het antwoord is simpel, we vertrekken te laat. Ze zitten zelf altijd al in het veld bij zonsopkomst. Het is helemaal geen aversie tegen ons of dat ze niet mee willen, maar ze vinden het mooiste deel van de dag al voorbij als wij vertrekken. William voelt zich bij de club betrokken en vindt het niet erg dat we zo groot geworden zijn. "Hoe meer mensen met interesse voor vogels hoe beter" is zijn motto. De club kan zich dan nog verder verdiepen. Op mijn vraag wat zijn favoriete vogel is heeft hij geen antwoord: "Alle vogels zijn mooi" en dat lijkt me een mooie zin om mee te af te sluiten.

Liesbeth Verkaar

'Winter'

Sneeuwvlokken dwarrelen door de lucht en vallen neer.

Alles wordt wit zoals weleer.

De straten zijn wit en glad.

Dit hebben we lang niet gehad.

Koning winter heeft zijn intrede gedaan.

Merels scharrelen rond in de besneeuwde laan.

De mezen hangen aan de vetbollen en maken het bont.

Als ware acrobaten buitelen ze in het rond.

Een roodborst zit op de voederplank en eet zijn buikje vol.

Een groep ganzen komt kwakend overgevlogen.

Een buizerd tuurt vanaf een paal over het besneeuwde veld.

Op zoek naar voedsel, dat is alles wat telt.

Een groep staartmezen vliegt op een besneeuwde tak.

En peuzelen van de pinda's met groot gemak.

Gezellig keuvelend gaan ze er vandoor.

Met heel de groep kwetterend in koor.

*Hoog in de boom zingt een winterkoning zijn lied,
de kou deert hem niet.*

Een blauwe lucht een enkel wolkje.

Een waterig zonnetje schijnt.

En geeft kleur aan de witte sneeuw.

In de verte klinkt een schreeuw

van een vogel in nood.

De angst is groot, hij wordt gedood.

Door een sperwer snel en vlug.

Er is geen weg terug.

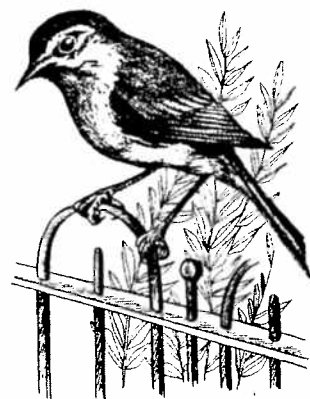
Het noodlot heeft toegeslagen.

Dat is moeilijk te verdragen.

De dagen gaan lengen, de nachten strengen.

De zon gaat onder, het wordt nacht.

*De maan komt op en werpt zijn schijnsel,
over deze witte sneeuwpracht.*

Adrie Nijssen

Vogel onder de loep... 'de Kneu'

Deze keer een hele gewone vogel die weer wat extra aandacht krijgt. Vaak zie je tijdens wandelingen een golvend vliegende groep kwetterende vogels, vaak zijn dat Kneuen. Wanneer ze zich ophouden in open gebieden met lage begroeiingen, met veel ruigtekruiden en struikgewas, dan is elke twijfel weggenomen. Kneuen zijn op het eerste gezicht wellicht wat vaal, bij betere observatie blijken ze op een subtiële manier elegant gekleurd. Voor en in het broedseizoen zijn de mannetjes prachtig gekleurd met een karmijnrood voorhoofd en borst, een grijze kop en een roodbruine rug. Ware juweeltjes die niet voor niets Robijntjes worden genoemd. De vrouwtjes zijn egaal bruingrijs gekleurd. Ze hebben de grootte van een mus, zo'n dertien centimeter. De Kneu is een typische vinkensoort en dus ook een op en top zaadeter en gemakkelijk te herkennen aan de golvende vinkenvlucht.

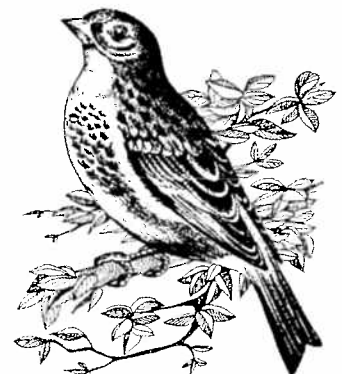
In het najaar en de winter zie je ze vaak in grote groepen vergezeld door Vinken, Groenlingen en Kepen. Je ziet ze vaak in open gebieden met weelderige, gevarieerde kruidenvegetatie en verspreide struiken. Bekende terreinen om Kneuen te zien zijn ook de bermen van spoorbanen met hun verspreide lage bosjes en een veelheid aan onkruiden. Ook bij de Udense voormalige spoorbaan zijn ze eigenlijk altijd waar te nemen. Zelf loop ik daar vaak met de hond en ik zie ze dan ook regelmatig. Samen met de Geelgors zitten ze vaak om het hardst te fluiten. Jammer genoeg is er deze winter daar heel hard gesnoeid. Ik hoop dat de vogels daar niet door wegblijven maar op dit moment is het heel erg kaal. Triest dat er zo'n besluit genomen wordt want dit snoeibeleid komt de vogels vast niet ten goede.

De Kneu in een groot deel van het jaar algemeen. Vooral in de maanden april en mei ziet men overal Kneuen in paartjes rondvliegen en voedsel zoeken. Zij hebben dan blijkbaar een vaste partner gevonden en doen alles samen. Zij lopen voor je in de berm van de weg en vliegen samen voor je op om even verder weer neer te strijken. Vooral in de duinstreek is de Kneu een algemene verschijning, maar ook langs bosranden en bij boerderijen kom je hem veelvuldig tegen.

Het aantal Kneuen is in Nederland in september het hoogst. Grote aantallen broedvogels en uitgevlogen jongen zwerven dan nog rond en worden dan al aangevuld met flinke aantallen doortrekkers uit Scandinavië. In oktober vindt de sterkste trek plaats en dat is dan net iets later dan het moment waarop de Nederlandse broedvogels wegtrekken. De Kneu overwintert van België tot vooral in Zuid-Frankrijk en Spanje. Slechts kleine aantallen trotseren bij ons de risico's van de winterse omstandigheden.

De Kneu, een vogel die hier in de buurt overal te zien is. De heideveldjes op de Maashorst, de voormalige spoorlijn, de struikbosjes bij de Leijgraaf, overal kan je hem vinden. Veel succes met zoeken, en als je hem ziet dan kan het niet missen. De rode kop zegt meer dan honderd woorden, een schitterende vogel!

Pedro van den Acker

De Harde Notenkraker...

- Alle oude exemplaren van het clubblad (van 1980 tot 1990 "de Slechtvalk" en daarna "het Bruujtsel") zijn nu allemaal vanaf de website te downloaden. Om wat oude noten te kraken heeft ondergetekende eens een kijkje op de site genomen, maar helaas: [er is een probleem opgetreden bij het lezen van het document]. [OK] [dit bestand bevat onbegrijpelijke informatie voor het programma. Wilt u verder fouten onderdrukken?] Niet alleen het archief was oud, maar om dan ook maar een Brabantse Acrobat versie te gaan gebruiken gaat wel heel ver. Of hadden ze toen ook al onbegrijpelijke informatie in de vorm van een Harde-Notenkraker-avant-la-lettre?
- De Groenhoeve is bezig met de aanschaf van een klein windmolentje waarmee wel 20% stroom bespaard kan worden. Nu moet dit molentje ergens uit Schotland komen en daar hebben ze een ander voltage. Dat duurt nog wel even dus. Ondertussen is er een oplossing bedacht. Omdat er op een doordeweekse teldag op de Brobbelbies meer leden komen dan op de ledenvergadering zou het molentje heel goed staan op "ut benkske", daar is toch geen andere stroom aanwezig en kunnen we gelijk de invloed van windmolens op de vogeltrek onderzoeken (natuurlijk onder genot van een ecologisch verwarmd broodje of dito gekoeld pilsje).
- Dankzij het elektronisch versturen van de maandagenda zijn de kosten voor porto etc. naar beneden gegaan. De PC daarentegen is daardoor harder gaan slijten wat de kosten weer laat stijgen. Waar is die goede oude tijd gebleven? Toen ze nog geen porto en geen PC hadden!!!
- De Jeugdvogelwacht heeft in zijn tuinvogeltelling deze winter niet minder dan 54 soorten geteld, men spreekt dan ook liever van vreugdvogeljacht. Toen Toy reeds tien minuten bezig was met zijn rede ter aanvaarding van het Goudhaanschap, realiseerde Jan-Willem zich ineens waar hij de bijbehorende versierselen beter doorheen had kunnen spelden! Helaas was de luxe, in zilver gevatte, 'Vogelwacht-Uden-speld' niet geschikt voor een klein formaat 'Bossenaar'.
- De werkgroep Nestkasten mocht zich weer verheugen in meer belangstelling en Theo V. en John O. werden gelijk in het diepe gegooid met een nieuw gebied. Om ze toch een beetje op weg te helpen heeft Willie op één avond veertig kasten gemaakt. Daarbij geholpen door Leo die, zelfs met de nietenschiet, feilloos naast het hout bleek te kunnen richten. Desgevraagd bevestigde Leo zijn twee linkerhanden met de woorden: "Daarom slaap ik ook altijd aan de rechterkant van het bed".
- Omdat John O. zich, door deze nestkastenproductie, in zijn eer als docent meubelmaker voelde aangetast besloot hij zelf een productielijntje op te zetten door zijn leerlingen nestkasten te laten maken. Het rapportcijfer hangt, naar verluid af, van het broedsucces in de desbetreffende kast.
- Gezien het feit dat tot nu toe niet bewezen is dat trekvogels verantwoordelijk zijn voor de verspreiding van het vogelgriepvirus maar het transport van pluimvee wel, is de term "pluimveepleuris" meer op zijn plaats.
- In Oost-Europa is het heel gewoon om visvijvers te bemesten met dode kippen en kippenmest, het ongedierte dat hierop groeit wordt met smaak dor de vissen verorberd. Ra, ra, ra hoe zou dat virus nu verspreid worden?

- In Sarasota (USA) hebben medewerkers van een vogelopvangcentrum een Schreeuwuiltje uit een kerstboom gehaald die al vijf dagen binnenstond! Maar alsof dat nog niet gek genoeg was; eenmaal binnenin het asiel roken de hulpverleners een doordringend zoete rookgeur. Wat bleek? Het uiltje was zo stoned als een garnaal! Ze hebben het maar rustig laten zitten en de volgende dag, nadat alles weer goed was, het uiltje vrijgelaten.

R. Regulus

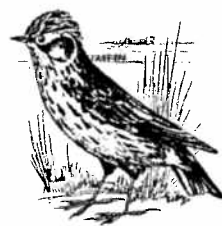
Mistery Birdavond

Mistery Bird klinkt erg mysterieus. We gingen dan ook met grote vraagtekens naar deze avond. Wat werd er van ons verwacht?? Maar we hoefden ons eigenlijk geen zorgen te maken, want het werd natuurlijk weer een oergezellige avond van de Vogelwacht. Bij binnenkomst kregen we koffie met heerlijke zelfgebakken cake. Eenmaal gezeten kregen we een vel papier, waarop we moesten vermelden welke vogels we zagen. Peter van de Braak had een hele rits foto's op dia, en wij moesten dan de naam van deze vogel noteren (volgens de kenners een aantal mislukte vogels ha, ha, ha !!). Er waren drie categorieën, vogels rondom huis en tuin, binnenlandse vogels en buitenlandse vogels. Nou, ik als beginnend vogelaar bakte er niets van!! De ervaren vogelaars wisten het gelukkig ook niet altijd (dan lag het natuurlijk aan de foto!), het gevolg leuke discussies en veel gelach. Maar het was erg leerzaam dus op naar de volgende Mistery Bird.

Dorien Versteegden

Succesvolle Publiekswandeling op 19 maart jl.

Maar liefst 80 deelnemers stonden paraat bij het Bezoekerscentrum tijdens de eerste publiekswandeling van het seizoen. Na een inleidend praatje van Jan-Willem trok men in vier groepen van twintig personen richting Begrazingsgebied. Het was behoorlijk koud, die ochtend. Later zou de zon doorbreken, wat een heerlijk lentegevoel gaf. De vogels lieten zich steeds beter horen en zien. Het publiek was erg geïnteresseerd in alles wat met vogels te maken had. Een aantal cursisten van de cursus liep die ochtend mee. Al vrij snel zagen we Kramsvogels in een wei aan de Heideweg. Volgens Jan-Willem zijn zij weer op de terugweg naar Scandinavië, waar ze voor nageslacht gaan zorgen. Ook allerlei mezen waren al druk in de weer om hun partner te imponeren. In het Begrazingsgebied aangekomen ontdekten we een Roodborsttapuit. Ook een Klapekster liet zich mooi bewonderen. Een reporter van Sky-Line kwam ogen en oren tekort. Om uiteindelijk op een samenvatting van zo'n drie minuten uit te komen lijkt mij een lastige opgave. Zingende Veld- en Boomleeuwrikken completeerden het lentegevoel! Ook de Geelgorzen (een belangrijke kensoort van de Maashorst) lieten zich niet onbetuigd. De andere groep had het geluk een Rode Wouw te kunnen spotten.

Wanneer je iets wil proeven van deze typische voorjaars sfeer, kom dan op Tweede Paasdag naar de volgende Publiekswandeling op Bedaf. Vertrek om 9.00 uur 's morgens vanaf de parkeerplaats bij Gasterij de Pier, Bedafseweg te Uden. Komt allen, het is zeker de moeite waard!

Peter Noy

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij een greep uit de lijst van bijzondere waarnemingen van november 2005 tot en met februari 2006. Deze keer helaas geen Pestvogels in Uden. Maar wel een invasie van Grote Barmsijzen. Overal in het land werden deze waargenomen. Bij "De Specht" in Handel lieten een tweetal Grote Barmsijzen zich vanaf een anderhalve meter benaderen. Deze twee zijn ook wel in alle standjes door velen gefotografeerd. De Vlindertuin bij De Specht is toch een bijzonder gebiedje voor vogels. Op één ochtend kreeg je, naast de Barmsijzen, ook Goudvinken en Appelvinken in de kijker. Zo'n gebiedje moeten we ook bij onze Groenhoeve zien te realiseren! Ook dit jaar waren de Ransuilen weer aanwezig in Odiliapeel. Ze hebben daar berkenbomen uitgekozen om te 'roesten'. Gelukkig is de buurt daar erg begaan met deze uilen, met 'oud op nieuw' hadden ze er zelfs bordjes geplaatst met de vraag om er geen vuurwerk af te steken!! Wil je op de hoogte blijven, kijk regelmatig op onze site; www.vogelwachtuden.nl

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon 0413-253586.
E-mail: vogelwachtuden@lycos.nl

Datum		Naam	Gebied	Waarnemer
20-11-2005	12	Grote Barmsijz	Maashorst - Telpost Zuid	Gerard van Aalst
22-11-2005	10	Appelvink	De Specht	Toy Janssen
22-11-2005	10	Goudvink	De Specht	Toy Janssen
24-11-2005	1	Bonte Kraai	Lijntse Bossen - Erp/Keldonk	Carel van der Sanden
26-11-2005	25	Grote Barmsijz	Uden - Zuid	Peter van de Braak
27-11-2005	1	Kuifleeuwerik	Uden - Zuid	Toy Janssen
30-11-2005	1	Grote Barmsijz	De Specht	Carel van der Sanden
02-12-2005	275	Kraanvogel	Keldonk	Ton en Karin Hermans
03-12-2005	2	Bonte Kraai	Odiliapeel	Vogelwacht Uden
04-12-2005	1	Houtsnip	Maashorst - Muntse Heide	Theo Veldpaus
04-12-2005	4	Klapekster	Maashorst	Klapeksterinventarisatie
04-12-2005	135	Kruisbek	Maashorst	Klapeksterinventarisatie
11-12-2005	1	Roodhalsfuut	Kraaijbergse Plassen	Ton en Karin Hermans
11-12-2005	1	Witoogeend	Kraaijbergse Plassen	Teun van Kessel
13-12-2005	10	Kraanvogel	Erp	Carel van der Sanden
15-12-2005	1	Kerkuil	Vorstenbosch	Leo Ballering
17-12-2005	125	Kleine Zwaan	Wilbertoord - Princepeel	Teun van Kessel
18-12-2005	1	Geelpootmeeuw	Kraaijbergse Plassen	Teun van Kessel
19-12-2005	1	Smelleken	Zeeland	Toy Janssen
26-12-2005	3	Bokje	Maashorst - Grensweg	Joop Bergsma
10-01-2006	1	Grote Zilverreiger	Lijntse Bossen - Erp/Keldonk	Tiny van den Elsen
13-01-2006	8	Ransuil	Odiliapeel	Toy Janssen
24-01-2006	1	Smelleken	Erp	Carel van der Sanden
27-01-2006	200	Grote Barmsijz	Melven - Erp	Carel van der Sanden
29-01-2006	1	Houtsnip	Maashorst - 3 Vennen	Peter van de Braak
30-01-2006	2	Wilde Zwaan	Goorse Bossen	Carel van der Sanden
03-02-2006	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst - Grensweg	Carel van der Sanden
04-02-2006	1	Zwartkop	Veghel - De Bunders	Thymen Ballering
07-02-2006	1	Slechtvalk	Vorstenbosch	Teun van Kessel
08-02-2006	2	Wilde Zwaan	Vorstenbosch	Teun van Kessel
10-02-2006	1	Grote Zilverreiger	Melven	Peter Vlamings
12-02-2006	2	Klapekster	Maashorst	Klapeksterinventarisatie
12-02-2006	26	Kruisbek	Maashorst - 3 Vennen	Klapeksterinventarisatie
13-02-2006	35	Kleine Zwaan	Vorstenbosch	Teun van Kessel

De Stootvogels in Uden e.o. in 2005: ‘rond het gemiddelde’

Het jaar 2005 heeft voor de stootvogels in de Udense omgeving ongeveer gemiddelde resultaten opgeleverd met 140 uitgevlogen jongen van de 63 broedparen, die door de werkgroep gevolgd zijn. Dit toont tevens aan dat 2004 een topjaar geweest is met 173 uitgevlogen jongen van 71 broedparen. De jaren 1999 en 2002 gaven gelijksoortige resultaten als het afgelopen jaar. Ook dit jaar weer een hoogtepunt en ditmaal niet de Wespendif, maar de Torenvalk. Een broedgeval met acht eieren en acht uitgevlogen jongen, hetgeen afgelopen voorjaar ook de pers gehaald heeft. Helaas moeten we ook het dieptepunt bij de Torenvalk zoeken. Een broedgeval met zes eieren en geen enkel uitgevlogen jong.

Aangezien woorden niet zo'n duidelijke taal spreken dan de cijfers, geef ik er de voorkeur aan wat tabellen te laten zien en de lezer de mogelijkheid te bieden zijn eigen conclusies hieruit te trekken. Daar gaan we dan:

Het totaal aantal

Jaar:	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	>184	>210	>163	>171	>217	>168	>217
Jongen	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	140	173	124	137	166	126	137

Per soort levert dit de volgende tabellen op:

Boomvalk

	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	5	5	5	0	0	0	3

Een stabiel patroon aan het worden, maar toch is iedere ontdekking van een broedgeval weer een bijzondere gebeurtenis. Nog steeds moeilijk te vinden, maar volgens kenners moeten er meer broedgevallen zijn. De vermelde horsten zijn allen in het 'buitengebied' gevonden (eik en populier). Als iemand een vermoeden heeft alstublieft even de werkgroep tippen. Zijn vaak in gebieden waar ook Boerenzwaluwen huizen.

Buizerd

	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	>31	>48	>35	>34	>41	>21	>36
Jongen	25	44	30	31	31	17	30
Uitgevlogen	23	38	28	29	28	14	25

De Buizerd heeft het moeilijk. Bij vier broedgevallen zijn helemaal geen jongen op de horst gezien (eieren gepredateerd?). Met iets meer dan één uitgevlogen jong (1,2) per broedpaar zit de buizerd ver onder het gemiddelde van de andere stootvogels. Indicatie, dat de jongen gepredateerd worden (door de Havik) is er niet. Bijna alle jongen die geteld zijn, zijn ook uitgevlogen.

Havik

	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	14	14	10	7	8	5	7
Eieren	>28	>31	>27	>23	>26	>17	>21
Jongen	24	28	23	19	22	15	16
Uitgevlogen	23	25	21	18	20	14	15

Havik doet het goed; maar ook hier wisselvalligheden. Twee broedparen met vier eieren en vier uitgevlogen jongen en drie broedparen met geen jongen. Alle andere broedsels zijn normaal verlopen. In ieder geval nog geen sprake van terugval.

Sperwer

	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	>45	>55	>41	>44	>75	>46	>80
Jongen	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	38	44	36	33	55	39	45

Een beeld van rond de dertien horsten met ongeveer veertig uitgevlogen jongen begint zich steeds sterker af te tekenen. Ook de individuele horsten beschouwend geen merkwaardigheden. Eén broedsel met vijf jongen en verschillende met vier en natuurlijk een paar mislukkingen, maar dat is het normale beeld.

Torenavalk

	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	>72	>68	>55	>67	>82	>84	>74
Jongen	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	51	60	34	54	63	59	49

Zoals eerder gemeld een broedgeval met acht uitgevlogen jongen in Volkel. Daartegenover drie broedgevallen met in totaal vijftien eieren en maar twee jongen uitgekomen. Over grote tegenstellingen gesproken. In alle andere gevallen zijn tussen de vier en zes jongen uitgevlogen. Het is wel opvallend, dat broedsels in de kasten betere resultaten geven van in een boom.

Wespendief

	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	0	1	0	3	0	0	0

Het paradepaardje van de werkgroep, althans wat aandacht betreft. De resultaten zijn niet navenant. Ondanks al het speurwerk is in 2005 geen broedgeval gevonden. Regelmatig worden ze door vogelaars waargenomen, hoewel niet met voedsel, begrijp ik. Of ze weten hun horsten zo verduveld goed te verbergen, dat ze iedereen in de maling nemen of het zijn blindgangers.

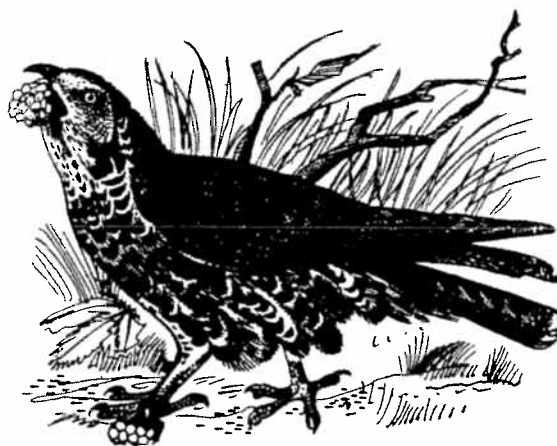
Samenvattend

2005 is voor de werkgroep weer een opwindend stootvogeljaar geweest met mooie resultaten en we mogen constateren, dat het animo hiervoor onder de nieuwe leden ook toeneemt. Een gunstig teken. In ieder geval behoeven we voor Uden en omstreken nog niet de noodklok te luiden voor de stootvogels.

En onder de bezielende leiding van de nieuwe jonge en enthousiaste coördinator William van der Velden gaat de stootvogelwerkgroep een florissante toekomst tegemoet.

Veel succes, William!

Piet van der Voort,
Ex-coördinator werkgroep Stootvogels

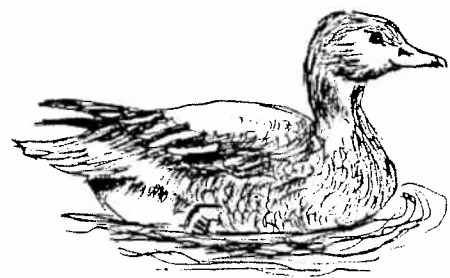
Populair wetenschappelijk...

Vogelgedrag in de lente

Lente! De winterkleden kunnen weer in de mottenballen. Yess, de tijd van blote borsten en blote navels is weer aangebroken. Een duidelijk signaal naar de andere sekse: pluk mij. Ferme jongens, stoere knapen paraderen weer als wandelende testosteron-bommen door het dorp. Best grappig eigenlijk dat het gedrag van mensen zoveel overeenkomt met dat van de dieren. Dieren zijn in hun gedragingen alleen veel eerlijker, veel directer dan mensen.

Het meest interessante gedrag speelt zich altijd in de lente af, tijdens de voortplantingscyclus. Dat geldt zeker in de vogelwereld. Vogels zijn buiten het broedseizoen gewoon seksloze wezens. 'Meneer' draagt, om niet op te vallen, in het najaar soms gewoon een jurk (Wilde Eend). De geslachtsorganen zijn in de wintermaanden sterk gereduceerd en veelal niet groter dan een speldenknop. Behalve natuurlijk de Kerkuilen van Jan van den Tillaart. Die blijven 'het', net als gezonde vogelaars, gewoon de hele winter door met veel plezier doen. Maar, uitzonderingen zijn er altijd om de regel te bevestigen.

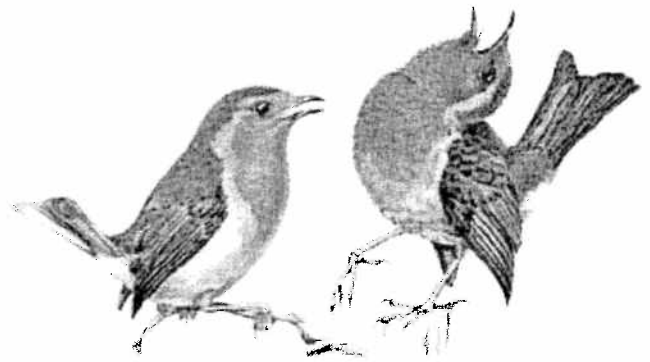
Onder invloed van vooral de daglengte, maar ook van de temperatuur, vinden er grote veranderingen plaats in elk vogellichaampje. De hypofyse (of hersenaanhangsel) aan de onderkant van de hersenen, gaat bepaalde hormonen produceren. Androgeen en oestrogeen wordt gevormd en de geslachtsorganen ontwikkelen zich. Mooi geregeld overigens. Sterk ontwikkelde eierstokken en zaadballen zouden toch alleen maar extra ballast vormen tijdens de trek. Door hormonen voortgedreven wordt de voortplantingscyclus gestart: er moet worden gezongen, een territorium gezocht, genesteld en eieren worden gelegd.

In het voorjaar wordt het grauwe tenue verruild voor een vet cool verenpak, het 'prachtkleed'. Om meer indruk te maken op de andere sekse natuurlijk. De mooiste en sterkste mannetjes worden uitgekozen. Het is bij vogels niet 'boer zoekt vrouw' maar 'vrouw zoekt boer'. Wie is er straks het beste toe in staat om sterke, gezonde kinderen te verwekken en ze vervolgens te verzorgen en te beschermen. Om dat te kunnen demonstreren en te garanderen moet er in de vogelwereld heel wat worden afgezongen en afgeknokt! Zinloos geweld? Dacht het niet. De toekomstige moeders staan aan de zijlijn en gaan er met de stoerste man vandoor. De rest van de mannetjes heeft het nakijken. Zij moeten met minder genoeg nemen of regelmatig 'vreemd' gaan. Iets wat ook in de vogelwereld veelvuldig gebeurt.

Denk er om, vogels kunnen soms zwaar gewond raken tijdens de strijd. Vechten betekent bovendien veel onnodig energie verlies. Om dit te voorkomen heeft de natuur allerlei remmingen ingebouwd. Daardoor wordt de agressie geblokkeerd. Voorbeelden hiervan zijn het tonen van onderdanig gedrag en het 'aanbieden' van zwakke plekken. Ook bij zoogdieren zoals de hond zien we dezelfde verschijnselen. Meestal is dreigen voldoende om de andere rivaal op de vlucht te jagen. Bij dreigsignalen worden de veren vaak opgezet waardoor de vechtjas extra breed lijkt (Zwaan). Ook wordt tijdens het dreigen de kop vaak hoog opgericht en de mooiste kleuren getoond (Roodborst). Kiest de ander niet onmiddellijk het hazenpad, dan kan er een gevecht van leven op dood op volgen.

We zullen onze Roodborst eens op de voet volgen. Hij arriveert al vroeg in het voorjaar. Hij keurt de plek: is er voldoende voedsel te vinden voor zijn hele toekomstige gezin? Is er voldoende rust en een geschikte, veilige plek voor het nest? Is er al een soortgenoot die deze plek opeist? Als alle vragen gunstig beantwoord kunnen worden dan heeft hij een geschikt territorium gevonden. Het terrein wordt vervolgens scherp afgebakend en fel tegen indringers verdedigd. Dat is hem wel toevertrouwd: de hormonen gieren door zijn lijf en hij zit vol agressie. Hij kent precies de grenzen van zijn gebied: het loopt van het schuurtje naar de berk en dan via de grote kastanje weer terug naar het woonhuis. Vervolgens zendt hij een muzikale huwelijksadvertentie de lucht in. Trouwlustige jongeman, in bezit van woning, zoekt dito echtgenoot. En, als er dan een toekomstige bruid arriveert, moet ze nog oppassen ook. Hij bedreigt haar, net als hij dat doet bij andere soortgenoten. Als ze zich niet op de juiste manier gedraagt, zal hij haar onmiddellijk verjagen. Zij weet het instinctief: een roodborstenman wordt helemaal cholerisch van een roodborstenrode kleur. Ze vecht niet en ze slaat niet op de vlucht. Ze benadert hem voorzichtig en onderdanig met haar kopje laag bij de grond om zodoende zedig haar rode borstjes te bedekken. Als zij vervolgens zachtjes om voedsel bedelt en met haar vleugeltjes begint te trillen, smelt zijn roodborstenhart. Hij herkent haar geslacht en zijn agressie verdwijnt. Hij deponeert liefdevol een verse spin in het geopende bekje van zijn aanstaande echtgenoot. Dat is gewoon zoenen op zijn roodborst's. En, als de liefde dan van twee kanten komt, dan is er al snel een plaats voor een liefdesnestje gevonden.

Denk nu niet dat wij mensen het voorspel hebben uitgevonden. Bij vogels vindt, vóór het bedrijven van de liefde, vaak een lange periode van uitgebreide baltsrituelen plaats. Dat is echter niet zo zeer om het liefdesspel te rekken als wel om de angst voor elkaar weg te nemen. Bij de paring is ook bij vogels nauw lichamelijk contact nodig. En, dat is levensgevaarlijk als je bijvoorbeeld een vlijmscherpe snavel of dodelijke klauwen hebt.

De partners moeten elkaar leren vertrouwen. Het aanbieden van voedsel (baltsvoeren), het knuffelen en het poetsen van elkaars veren (balspoetsen) wekt niet alleen vertrouwen. Het stimuleert ook nog eens de seksuele aandrang. De eigenlijke daad duurt vaak niet langer dan enkele seconden. Het is niet bekend of vogels hier plezier aan beleven. Een uitzondering hierop vormen natuurlijk weer de Kerkuilen van Jan, die luid knorrend en met toegeknepen ogen 'klaar' schijnen te komen. Bij mijn weten is er nog weinig bekend over het naspel bij vogels. Misschien een leuk studieobject voor de groep Mariaheide (of is het Maria Heide?). Doet me trouwens denken aan een kort gedichtje van Ivo de Wijs: "Toe, bespaar me het gehaspel van het voorspel en het naspel."

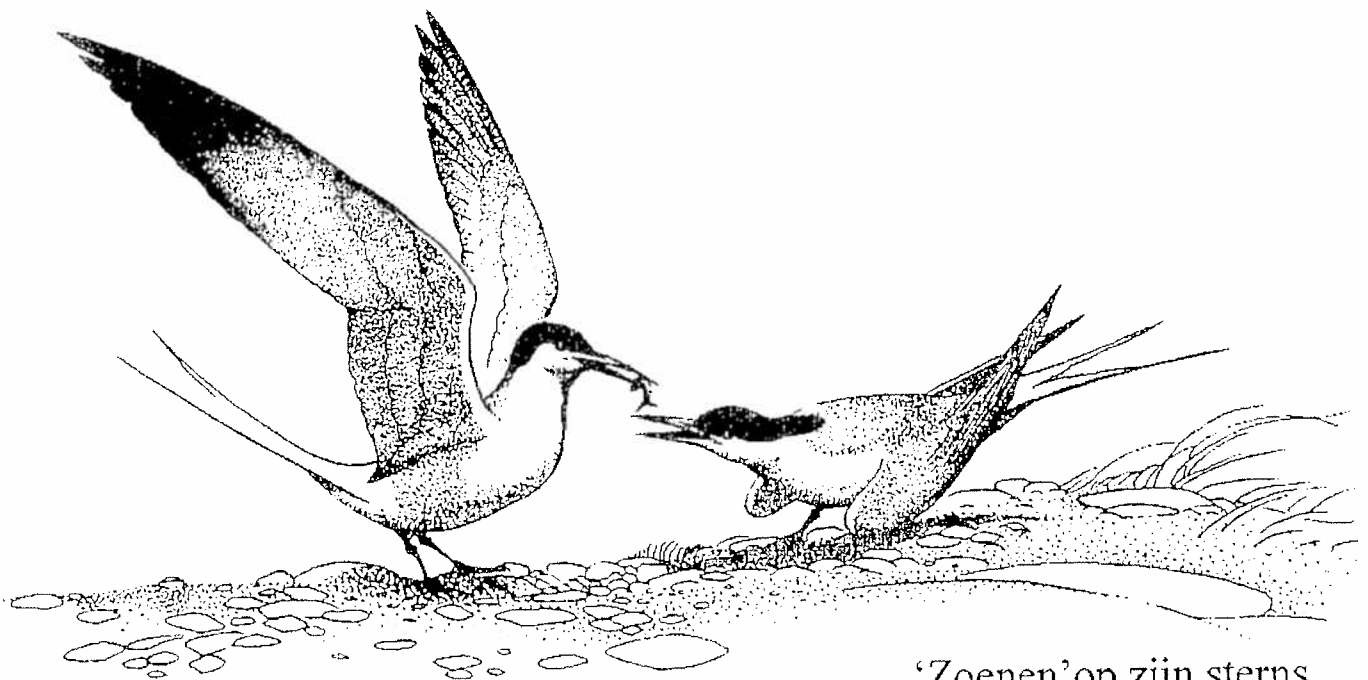
Weer terug naar onze Roodborst. Hij moet 's morgens voor dag en dauw uit de veren om zijn parelende liedje ten gehore te brengen. Waarom vogels zo vroeg zingen? Is de dag niet lang genoeg? Wel, zo vroeg in de morgen is het nog koud en er valt toch nog weinig te eten. Meestal is het dan ook nog windstil en het geluid draagt daarom erg ver (van een Koekoek bijvoorbeeld twee kilometer en een Roerdomp wel vier kilometer). De zang of roffel (Specht) betekent in de eerste plaats 'dit is mijn gebied, wegwezen!' Maar, voor vogels is dit ook het 'nieuws-van-achtuur' in wel vijftien verschillende talen. Een vogel zingt niet alleen, hij luistert ook scherp naar zijn eigen soort: 'Leven mijn burens nog en waar zitten ze. Zijn er nog nieuwe mannetjes bij gekomen?' Hij herkent al zijn rivalen stuk voor stuk aan hun eigen zang. Een vogel zingt heel wat af. Een Vink bijvoorbeeld wel 500.000 maal per seizoen. Een uur na zonsopgang hoor je nog maar 10% van de vogels zingen. De echte vogelaar moet dus eveneens vroeg uit de veren.

Ons Roodborstje komt er al snel achter wie hij in huis heeft gehaald. De liefde van zijn vrouw gaat door de maag. De hele dag bedelt ze om eten. Dat moet ook wel. Eieren leggen vreet energie! Daarvoor moeten door manlief wel zo'n 35% extra aan torretjes, spinnetjes en wormpjes worden aangesleept. De totale eileg van bijvoorbeeld een Koolmees weegt evenveel als het vrouwtje zelf. Dat is toch wel een enorme prestatie!

Wanneer is een legsel eigenlijk compleet? Dat hangt er van af. Een Roodborst bijvoorbeeld stopt na vijf tot zes eitjes. Er zijn ook vogels die gewoon doorleggen als er telkens een ei wordt weggenomen. Denk maar eens aan onze kippen. Maar wist je dat ook Boerenwaluwen in zo'n geval wel vijftig en spechten zelfs zeventig eieren achter elkaar kunnen leggen? Roodborsten maken twee, soms zelfs drie legsels per jaar. Leuk om nog te vermelden dat bij de jongen het rode borstje ontbreekt. Pa blijft gedurende de hele broedperiode allergisch voor rood. Hij zou door zijn instinct gedwongen worden om zijn eigen kinderen te vermoorden. Zit dat nou allemaal niet prachtig in elkaar!

Een vogel is daarom niets minder dan een gevleugeld wonder!

Joop Bergsma

‘Zoenen’ op zijn sterns

Oman, vogelen in de winter

Ik ben met enkele personen van 4 tot en met 18 februari op vakantie geweest naar Oman.

Oman

Heel veel personen zullen er nog wel nooit van gehoord hebben maar Oman ligt onder Saoedi-Arabië, dus op het Arabische schiereiland wat tussen Afrika en Azië is ingeklemd. Het is een smal land, maar wel ontzettend lang. Van noord naar zuid is het meer dan duizend kilometer lang. Hierdoor hebben ze een heel lange kustlijn waar veel vogels in de winter overwinteren. Oman kenmerkt zich als een woestijnland met weinig hoogteverschillen zodat je langs de kust veel wadachtige gebieden krijgt (heel grillige kust net als bij ons). Alleen rondom de hoofdstad Muscat en duizend kilometer verder bij Salalah vind je wat berggebieden. Door de vondst van olie in de jaren zeventig is er inmiddels geld genoeg en zie je dat het land zich ontwikkelt tot een modern land. De hoofdstad Muscat is dan ook een moderne stad met alle middelen die er ook bij ons zijn. Het hele land is Islamitisch, wat inhoudt dat het merendeel van de vrouwen zwaar gesluierd rondloopt. Het is een heel vriendelijk land waar je veilig kunt reizen en waar ze de toeristen van harte welkom heten. Met Muscat en Salalah heb je de belangrijkste plaatsen genoemd. Het binnenland is veelal leeg. Totaal wonen er drie miljoen mensen.

Vogels

Ik ben er speciaal heengegaan voor de steltlopers en de roofvogels en dit zijn dan ook de belangrijkste vogelgroepen die je in de winter in Oman kunt tegenkomen. Veel vogels uit Siberië en Rusland overwinteren in dit gebied. Winter is een vreemd begrip, wanneer je hoort dat het er elke dag ongeveer 32° Celsius is. Wel heerlijk. Net buiten Muscat heb je “waste disposals”, dit zijn bassins met afvalwater. Hier vind je vooral de steltlopers zoals Oeverloper, Kleine Strandloper, Steltkluit. Ook Aalscholvers, Kleine Zilverreigers, Westelijke Rifreigers (lijken op de Kleine Zilverreiger), Blauwe Reigers en enkele Kwakken waren hier aanwezig.

Later hebben we een vuilnisbelt bezocht (iets wat nog vele malen zou volgen). Hier zag je van een afstand af al groepen opstijgende roofvogels. Dichterbij gekomen zagen we vooral Aasgieren, Bastaardarenden en Steppenarenden. Overal in Oman zie je rond vuilnisbelten grote groepen van deze roofvogels, tot wel enkele honderden exemplaren aan toe.

Zoals al gezegd is het binnenland vooral de moeite waard aan de kust want daar heb je op vele plaatsen een soort wadengebied. We hebben een plaats bezocht waar elke avond tienduizenden Aalscholvers bijeenkwamen. Hier zag je vooral Kleine Strandlopers, Temmincks Strandloper, Steenloper, Woestijnplevier, Mongoolse Plevier, Bonte Strandloper, Groenpootruiters en vele Hemprichs Meeuwen. Later op de dag zagen we hier nog diverse Krabplevieren, veel groter en witter dan de meeste van de plevieren die wij gewend zijn om te zien. In het binnenland hebben we ook een oase bezocht waar de Sahelzandhoenders met vele honderden exemplaren 's morgens vroeg kwamen drinken. Hier, midden in de woestijn, zagen we ook diverse Witte Kwikstaarten. Toch even wennen voor ons. In de buurt van Salalah heb je verschillende riviertjes die in de oceaan uitmonden. Hier vind je ook weer vele steltlopers maar ook andere soorten zoals Lepelaars, Zomertalingen, Slobeenden, Bruine Kiekendieven, Visarenden en een Draaihals. Totaal hebben we in twee weken 191 soorten gezien, waarvan de meesten ook bij ons kunnen worden gezien. Niet gek twee weken in februari er even tussenuit.

John Hermans

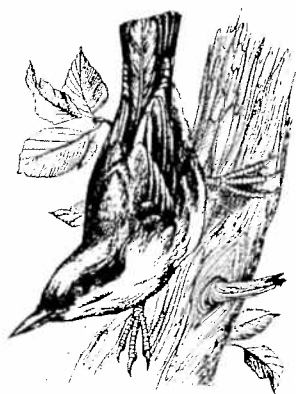
Excursie “Ooijpolder” - Nijmegen

Zoals ook de voorgaande dagen was het ook deze ochtend (zondag 29 januari) aan de frisse kant. Bij vertrek van het huisadres gaf de thermometer -6°C aan en de lucht was helder.... Kortom ideale omstandigheden voor een vogelexcursie! Bij aankomst bij de “Groenhoeve” was het nog erg rustig, alleen de heren Jacques en Patrick Raats waren reeds op de locatie aanwezig. Maar gelukkig waren er al vrij snel meerdere belangstellenden en werd zelfs de mobiele winkel nog even geopend. Rond 8.10 uur leek het maximaal aantal deelnemers (ca. 25, Red.) voor deze excursie te zijn bereikt en werd er onder de chauffeurs even kort overleg gepleegd voor de te rijden route. De deelnemers verdeelden zich netjes over de wagens en we vertrokken in de richting van Nijmegen.

Het vogelen begint voor mij altijd al als je de deur thuis achter je dicht doet. Bij het verlaten van Uden-Zuid had ik al de eerste waarnemingen genoteerd! Een koppel Patrijzen, een Fazant, een Torenavalk en een Bunzing.... Ook tijdens de rit richting Nijmegen speurden we met drie inzittenden de boomtoppen en weilanden af naar vogels, ondertussen behoorlijk aan het praten over allerlei zaken en waarnemingen die we los van elkaar hadden gedaan. We waren redelijk snel in Nijmegen aangekomen waar Theo Veldpaus stond te wachten aan het begin van de Ooijpolder.... De laatste die zich deze dag bij de excursiegroep voegde. De excursie kon nu echt gaan beginnen en al vrij snel hadden we de eerste ganzen in het zicht!

Het eerste deel van de excursie werd gedaan vanuit de wagen... al slingerend over de dijken van de Ooijpolder kroop het kleine konvooi naar voren. Verschillende keren werd er even een korte stop gemaakt om de gesignaleerde vogels beter te bekijken (en ook om anderen op de verschillende waarnemingen te wijzen). Links en rechts waren er soms wat discussies in verband met de juistheid van de waarneming.... maar over één ding was men het wel eens.... Het was aan de frisse kant, helemaal wanneer we met de kop in de wind op de dijk stonden! De gevoelstemperatuur lag onder de -6°C , maar dat mocht de pret niet drukken en de meesten hadden zich hier ook wel op gekleed.

Op tweederde van de excursie hebben we van de gelegenheid gebruik gemaakt om even een kopje koffie te nuttigen in een lokale gelegenheid. Binnen was een kleine expositie ingericht met natuur- en vogelfoto's, en ook deze werden natuurlijk door het toegestroomde publiek bekeken en beoordeeld. Na deze korte pauze zijn we het wandelgebied ingegaan en hebben een klein stuk gewandeld. In het gebied was een vogelhut weggezet, maar doordat het water was dicht gevroren waren er geen watervogels te bewonderen. Wel hebben we op zeer korte afstand een aantal Boomklevers kunnen bewonderen... met het ochtendzonnetje waren ze erg goed te zien en mooi van kleur!

Iets eerder tijdens de excursie was men het er unaniem over eens, dat ik als “jongste lid” een uitermate geschikte kandidaat was voor het maken van het verslag van deze excursie. Na enig overleg werd Peter Noy op pad gestuurd om mij te informeren over de het ingenomen standpunt! Natuurlijk heb ik het Peter niet te moeilijk gemaakt en met “ja” geantwoord!

Bij deze maak ik dan ook maar even van de gelegenheid gebruik om mezelf kort voor te stellen. Naam: John Opdam, woonachting op Uden-Zuid. Leeftijd: 36 jaar, getrouwd en vader van twee kinderen (twee jongens, waarvan één al een vogelaar in de dop!). Beroep: Leraar Bouwtechniek met als specialisatie Meubelmaken, interieurbouw en scheepsinterieurbouw. Verder geef ik ook de toegepaste wis- en natuurkunde en AutoCAD. Ik doe dit aan het Koning Willem I College in 's-Hertogenbosch. Dit in tegenstelling tot de militair waarvoor men mij aanzag (John had een legergroene jas aan; zie foto, Red.).

Rest mij de afsluiting met de vermelding van de verschillende waarnemingen van deze excursie! We hebben 49 verschillende soorten waargenomen deze ochtend, welke ik in volgorde van waarneming zal noemen:

Grauwe Gans, Kolgans, Brandgans, Koperwiek, Kramsvogel, Smient, Grote Lijster, Ringmus, Spreeuw, Aalscholvers, Ekster, Zwarte Kraai, Kauw, Merel, Gaai, Kokmeeuw, Pimpelmees, Koolmees, Huismus, Nonnetjes, Slobeend, Krakeend, Wilde Eend, Wulp, Groenling, Sijs, Grote Zaagbek, Houtduif, Holenduif, Turkse Tortel, Kuifeend, Tafeleend, Roek, Blauwe Kiekendief, Graspieper, Vink, Roodborst, Zanglijster, IJsvogel, Grote Bonte Specht, Staartmees, Torenvalk, Boomklever, Boomkruiper, Putter, Havik, Meerkoet, Rietgans en Waterhoen.

Bijzondere waarneming: Ree.

John Opdam

Foto gemaakt door Peter Noy (locatie natuurgebied bij Kekerdome - Ooijpolder)

Wetenswaardigheden...

Vogels; voer voor criminelen

Tienduizenden euro's zijn er mee te verdienen: het illegaal vangen van typisch Hollandse vogels, zoals Putters, Groenlingen, Pestvogels, Vinken, Zanglijsters, Mezen, Valken, Kiekendieven, Haviken, Buizerds en Sperwers. Stropers krijgen in het illegale circuit, om maar een voorbeeld te noemen, 150 Euro voor elk gevangen pestvogeltje. Justitie ziet de illegale handel groeien, wellicht vanwege de slechte economische tijden. "Het is een lucratieve handel", zegt deskundige Pauline Verhey van het functioneel parket in Den Haag. Dit onderdeel van het Openbaar Ministerie, met vijf eenheden in Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Zwolle en Den Bosch, is sinds oktober vorig jaar belast met de strafrechtelijke handhaving van milieuwetten. Maar liefst honderd medewerkers zijn hiervoor aangesteld. En die hebben werk zát, want de landelijke Werkgroep Roofvogels Nederland concludeerde onlangs: "De illegale handel in wilde vogels, waaronder roofvogels en uilen, neemt fors toe." Onlangs boekte het parket fors succes met de arrestatie van vier illegale vogelvangers en -handelaren in Urk. De arrestaties volgden na langdurig onderzoek door de politie Flevoland, de Algemene Inspectiedienst (AID), Staatsbosbeheer en de Stichting Faunabeheer Flevoland. Het onderzoek werd gestart nadat Urkers klaagden dat plaatsgenoten in de weilanden en polders rond Urk op allerlei manieren

beschermde vogels vingen, zoals Putters, Baardmezen, Pestvogels en andere beschermde, inheemse soorten. De verdachten vingen de vogels met lokvogels, klapnetten, zogenoemde mistnetten (hoge staande netten van ragdunne, amper zichtbare draden waar langstreckende vogels in verstrikt raken) en lijnstokjes. De vogeltjes werden door de 33-jarige hoofdverdachte voorzien van ringen om de pootjes, zodat het leek alsof de diertjes in gevangenschap waren gekweekt. Via Internet werden de vogels daarna verkocht. Bij doorzoeken vond de politie 53 levende dieren, deels illegaal geringd, vijftig dode vogels in vriezers en een groot arsenaal aan illegale vangmiddelen. "De mistnetten worden gebruikt tijdens de vogeltrek in het voor- en najaar. Daarmee kan je hele zwermen

wegvangen", weet justitiedeskundige Verheij. "Lijnstokjes, die in de bomen worden gehangen waar bijzondere vogeltjes zitten, zijn ouderwets, maar zeer effectief. Die worden het hele jaar gebruikt, net zoals klapnetten. Daarbij komen vogels af op bessen, zaad of lokvogels in het veld. Een stropers trekt met een touw op afstand het klapnet dicht. Zeldzaam "Stropers zijn vaak zelf 'vogelliefhebbers', zodat zij de vogels in het wild makkelijk weten te vinden. Bovendien worden ze gewezen op vindplaatsen van zeldzame vogels door internetsites van échte liefhebbers. We maakten al mee dat zo'n site melding maakte van een bijzondere vogelwaarneming en één dag later sloeg een stropers toe: vogel weg. "Door te sjoemelen met pootringetjes verdoezen de stropers de herkomst van de vogeltjes. Een bloederige vorm van fraude", aldus Verheij. "De daders bestellen pootringetjes, zogenaamd om jonge, in gevangenschap gekweekte vogels te ringen. Die ringetjes zijn natuurlijk veel te klein om de poten van volwassen vogels er doorheen te krijgen. Bij invallen ontdekken rechercheurs dan ook vaak vogels met verminkte pootjes en met bloed op hun verenpak. Als je kapotte pootjes ziet bij een handelaar, is dat een sterke aanwijzing dat er iets mis is." Stropers blijken zéér inventief om illegaal gevangen vogels 'wit te wassen'. "Er zijn drie methoden om vogelklauwen door de ringen te krijgen. Soms worden de pootjes bevroren met vloeibare stikstof, waarna de ring met brute kracht om het pootje wordt geduwd. Ook hebben stropers speciale tangetjes om ringen op te rekken en daarna weer dicht te knijpen. En we zien dat stropers de ringopening vergroten met een vijl, waarna ze weer worden bijgekleurd." De illegale buit wordt op vogelmarkten en via Internet verkocht, meest aan vogelliefhebbers met een volière thuis. Een deel gaat naar het buitenland.

Justitie ziet daarnaast steeds meer aanbod van illegaal gevangen zangvogels vanuit Oost-Europa. Onlangs werden bij een doorzoeking bij een 41-jarige vogelhandelaar in Rotterdam een zestal Steller Zeearenden (*Haliaeetus Pelagicus*) aangetroffen. De Steller Zeearend is een beschermde diersoort, waarvan er slechts 7.500 op de wereld zijn. De Arenden kunnen een spanwijdte krijgen tot wel 2,3 meter. De zeearenden waren formeel bestemd voor een dierentuin, maar de Rotterdamse handelaar, die een maximale straf riskeert van zes jaar cel en een geldboete van 450.000 Euro, wilde de arenden doorverkopen aan een Duitse handelaar. "Zeldzame roofvogels kunnen in het illegale circuit duizenden euro's opleveren. Bij roofvogels worden eieren en kuikens uit nesten geroofd. De kuikens worden 'gelegaliseerd' met certificaten en ringen die zijn aangevraagd voor zogenaamde nakweek van in gevangenschap levende vogels. Soms worden ringen en certificaten aangevraagd voor roofvogelsoorten waarvan we weten dat die moeilijk kweekbaar zijn in gevangenschap. Dan gaan bij ons de alarmbellen rinkelen."

Uit: De Telegraaf Reportage, dinsdag 28-02-2006

Kievitseieren - Vogelbescherming wijst provincie op verantwoordelijkheid

In een brief aan de provincie Friesland dringt Vogelbescherming Nederland erop aan ervoor te zorgen dat het aantal geraapte eieren niet boven de 7.000 uitkomt. Op 1 maart jl. ging de aangepaste ontheffing van de provincie voor het rapen van kievitseieren in. Die regelt dat geregistreerde eierzoezers van de BFVW (Bond van Friese Vogelbeschermingswachten) tot 31 maart, maximaal vijftien eieren per persoon mogen rapen, mits zij daarna bijdragen aan weidevogelbescherming. In 2002 verleende de provincie Friesland een ontheffing voor het zoeken van kievitseieren tot 8 april. Die ontheffing werd met succes door Vogelbescherming aangevochten omdat hij, in strijd met de Europese Vogelrichtlijn, zou leiden tot een onacceptabel hoog aantal geraapte eieren. Hoewel Vogelbescherming Nederland tegen het rapen van eieren is, vindt men de beperking van de raapperiode tot eind maart een aanmerkelijke verbetering. In de motivatie bij de aangepaste ontheffing stelt de provincie dat er in deze periode niet meer dan 7.000 eieren geraapt mogen worden. Vogelbescherming dringt er bij de provincie op aan er voor te zorgen dat dit aantal niet overschreden wordt. De BFVW telt 6.900 geregistreerde eierrapers. De betreffende ontheffing is twee jaar geldig. In die periode worden de gevolgen van de ontheffing onderzocht. Indien blijkt dat de huidige ontheffing negatieve gevolgen heeft voor de Friese kievitpopulatie zal Vogelbescherming aandringen op verdere aanscherping. Vogelbescherming hoopt zich de komende periode samen met de Friese weidevogelbeschermers en agrariërs ten volle te kunnen inzetten voor de bescherming van alle weidevogels.

Uit: Persbericht Vogelbescherming, 7 maart 2006

Nederlanders zien trekvogels onterecht als hoofdverdachte verspreiding vogelgriep

Uit het recente belevingsonderzoek van de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit - Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, blijkt dat een substantieel deel van de geënquêteerden denkt dat verspreiding van vogelgriep door trekvogels gebeurt. Ten onrechte, zo meldt Vogelbescherming Nederland samen met BirdLife International. Vogelbescherming Nederland vindt dat de Nederlandse overheid tot nu toe de nadruk teveel legt op trekvogels, als belangrijke bron van verspreiding. De mogelijkheid dat wilde vogels het virus kunnen verspreiden kan niet uitgesloten worden, maar is zeker niet aannemelijk binnen de schaal waarop de verspreiding zichtbaar wordt. De vereniging baseert zich daarbij op de thans beschikbare gegevens.

Grootste risico door transport pluimvee(producten)

Er bestaat tot nu toe geen enkel bewijs dat trekvogels het hoogpathogene H5N1-virus hebben verspreid. Dit is de conclusie van zowel nationale als internationale deskundigen, die verstand hebben van trekvogels én vogelgriep. Het grootste risico van verspreiding van het virus bestaat uit handel in en transport van dood en levend pluimvee en hun (rest)producten.

Besmette wilde vogels die tot nu toe buiten Nederland zijn aangetroffen, zijn geen veroorzaker maar slachtoffer van het virus. Hoe deze besmetting tot stand is gekomen is niet duidelijk. Het ligt voor de hand dat deze vogels besmet zijn geraakt door geïnfecteerd pluimvee. Bekend is dat het virus zich ook door de lucht kan verplaatsen. Volgens Robert Hepworth, secretaris van de Conventie voor Migrerende Soorten van de Verenigde Naties, is het misleidend om trekvogels de schuld te geven en is dit niet bevorderlijk voor het vinden van blijvende oplossingen.

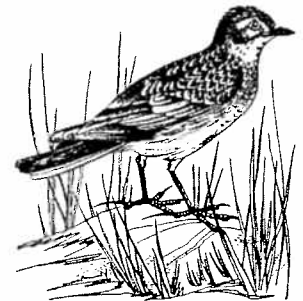
'Pluimveegriep'

De hoogpathogene vorm van vogelgriep is in de eerste plaats een 'pluimveegriep'. De internationale onafhankelijke organisatie GRAIN, met als doel het bevorderen van duurzaam beheer en gebruik van agrarische biodiversiteit, stelt dat het dodelijke H5N1-virus in essentie een probleem is van de industriële pluimveehouderij. Dat over de wereld wordt verspreid door een veelheid aan transporten van: pluimvee, pluimveeproducten en afval. Vogelbescherming Nederland en BirdLife International onderkennen de ernst van de vogelgriep. Zij zien een groot economisch probleem voor de pluimveesector en een maatschappelijk probleem op wereldschaal. Wanneer een belangrijke eiwitbron als kippenvlees in delen van Afrika wegvalt, is dit dramatisch voor de bevolking. Het consequent verwijzen naar trekvogels, biedt daarbij geen oplossing en beïnvloedt de publieke opinie op verkeerde wijze. Er bestaan nog veel vragen over het effect van het H5N1-virus op wilde vogels.

Uit: Persbericht Vogelbescherming, 1 maart 2006

Jaar van de Veldleeuwerik 2006: tel mee

Zoals de trouwe teller inmiddels wel weet, verdient in de ogen van SOVON ieder jaar een vogelsoort extra aandacht. In 2002 was dat de IJsvogel, in 2003 de Roerdomp, in 2004 de Halsbandparkiet en in 2005 de Tapuit. Dit jaar is het, in samenwerking met Vogelbescherming Nederland, de beurt aan de Veldleeuwerik. Deze ooit zo algemene broedvogel staat thans in donkerrood felrood op de Rode Lijst en loopt een gerede kans uit grote delen van het land te verdwijnen. Waar zitten Veldleeuweriken precies in het broedseizoen? De landelijke verspreiding en het aantalverloop van de Veldleeuwerik zijn in het algemeen goed bekend.

In 2006 willen we daarom nauwkeuriger informatie verzamelen over het terreingebruik. Zitten ze in graslanden met of zonder grazend vee, in akkers met granen of juist aardappelen en hoe zit dat op heidevelden en in duinvalleien? Wellicht kunnen we zo een vinger krijgen achter de oorzaken van de enorme afname, zodat gerichte maatregelen kunnen worden genomen. Op verschillende wijze zal aandacht worden gevraagd voor de Veldleeuwerik, van laagdrempelig tot projecten voor de doorgewinterde vogelaar. We zijn er zeker van dat een goede deelname aan deze projecten zal bijdragen aan een betere kennis en daarmee bescherming van deze karakteristieke voorjaarszanger. Kijk voor deelname en meer informatie op website: www.sovon.nl

Uit: SOVON nieuws

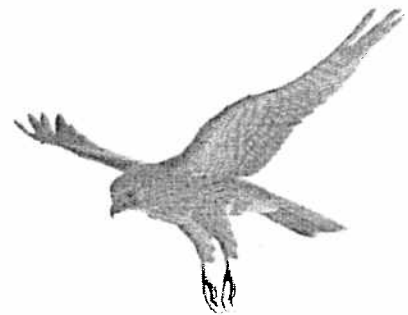
John Hermans

Papieren vogels

Zijn papieren vogels leuk? Ja, indien je ze heel precies in elkaar hebt gezet zijn ze erg leuk om naar te kijken, het is net een echte vogel. Kun je er wat van leren? Ja, ook dat kun je. Door het bouwen ontdek je hoe de vogel gevormd is, hoe zijn veren pak er uit ziet en hoe de vleugels en kop zijn opgebouwd. Waarom begin je nu een stukje in het Bruujsel met een aantal vragen in plaats van meteen met een verhaal? Mogelijk dat deze manier van starten de lezer nieuwsgierig maakt.

Het verhaal gaat nu pas van start. De winkel ziet er een beetje saai uit als je de spullen in de Groenhoeve neer zet. Om hier verandering in aan te brengen ben ik gestart met het maken van papieren vogels door enige bouwplaten te kopen. De bouwplaten die ik heb gekocht moesten vogels zijn die we allemaal kennen en er moest een vogel bij zijn die opvalt. De keuze is toen gevallen op een paartje Mussen, Koolmees en Pimpelmees en verder een Smelleken. Dit bracht meteen enorme verschillen aan het licht tussen de diverse merken bouwplaten. De mezen vielen tegen omdat ze grof gedetailleerd zijn en het papier dat gebruikt is erg dik is. De mussen zijn heel mooi, wat waarschijnlijk te danken is aan het zeer dunne papier dat is gebruikt. Het Smelleken is een mooie vogel geworden, waarbij er eigenlijk geen opmerkingen zijn.

Het maken van deze vogels neemt ongeveer 8 tot 24 uur tijd in beslag en je hebt er wat gereedschap bij nodig. Het gereedschap stelt niet te veel voor en bestaat uit een goede schaar om papier te knippen, een zeer scherp mesje om papier te snijden, een erg bot mes om papier te rillen, saté stokje om van het papier een buisje te kunnen maken en natuurlijk velpen om het geheel in elkaar te kunnen lijmen. Tijdens het maken van de vogel ontdek je gaande weg allerlei fascinerende dingen. Je ziet de tekening van de veren. Bij vliegende vogels ontdek je de verschillende pennen waaruit de vleugel is opgebouwd. Verder zie je hoe de kop zich verhoudt met daarin de ogen en natuurlijk de snavel. Je ziet hoe fragiel de snavel van een Mees is en hoe fors de snavel van een Mus en nog forser de snavel van een Smelleken. De poten van de vogel vertellen weer een ander verhaal en laten zien hoe de nagel en de tenen zich verhouden. Kortom het is een complete ontdekkingsreis om een papieren vogel te maken en je kunt ook na het maken nog veel plezier van de vogel hebben.

Hij is beslist goedkoper dan een geprepareerd exemplaar en hij is ook makkelijker schoon te houden. Van dichtbij zie je dat de vogel van papier is, maar van een kleine afstand valt het niet meer op. De bouwplaten die te krijgen zijn hebben allemaal de werkelijke afmeting van de vogel. Dus een kleine vogel als de Pimpelmees is ook niet groter dan een echte Pimpelmees en de Visarend is ook echt groot en heeft een spanwijdte van anderhalve meter. Met dit verhaal hoop ik enige interesse gewekt te hebben voor deze manier van vogels bestuderen. Mij is het enorm goed bevallen.

Natuurlijk wil ik je ook verwijzen naar de winkel indien je eens wilt proberen hoe het is om zo'n papieren vogel te maken. Voor € 4,70 heb je al een mooie vogel. Wil je een grote vogel, dan kan dat ook. De Visarend bijvoorbeeld kost € 45,-. De meeste vogels liggen echter tussen de € 4,70 en € 9,50. Voor vragen en/of bestellingen, neem gerust contact met mij op. Veel succes ermee!

Jacques Raats (telefoon: 0413-369388).

Vogels in onze tuin

Jolanda Rutten is lid van de redactie van het Bruuijsel. Haar interesse voor vogels gaat voornamelijk uit naar vogels die in de tuin voorkomen. Jolanda is moeder van Daan en Lotte en samen met Carel de trotse bezitter van een grote 'diervriendelijke tuin'. Jolanda schrijft elk kwartaal iets over haar eigen belevenissen in deze tuin. Bezoek ook eens haar website www.cdevink.com, voor prachtige foto's.

De winter lijkt altijd een saaie tijd voor vogelaars. Maar juist vogels in de tuin zijn in de winter supergoed te bekijken, als je tenminste bijvoert. En dat doe ik dan natuurlijk lekker veel. In een vorig Bruuijsel schreef ik dat ik de bessen van de vuurdoorn zou drogen om ze in de winter te voeren, maar dat blijkt geen succes. Ik had het gelezen in één of ander tuin-tijdschrift en ik weet niet of het gewoon een foute tip was of dat het aan de vogels in onze tuin ligt, maar ze lussen ze absoluut niet.

Maar niet getreurd, met het andere voer dat ik aangeboden heb, maar ook met het voer dat van nature in onze tuin aanwezig is, heb ik deze winter toch weer drie nieuwe soorten kunnen noteren op onze tuinlijst!

Appelvink

Wauwiewauw, ik kan het nog haast niet geloven, een Appelvink in onze tuin gezien! Terwijl ik deze vogel nog nooit eerder gezien heb, en nu dus gewoon in mijn eigen tuin. Dat maakt de natuur zo bijzonder. Ik loop gewoon samen met Lotte een 'rondje om de poel', zoals we bijna elke dag doen en omdat het schitterend weer was (tussen de sneeuwbuien door) bleef ik even staan om naar al die vogels te luisteren en te kijken. Ik weet niet of het geluid nu mijn aandacht

getrokken heeft, maar ik dacht wel 'goh, al die geluiden door elkaar, dat blijft toch moeilijk om daar de specifieke vogels uit te herkennen'. En toen zag ik hem opeens: de Appelvink. Het viel me op dat hij wel een heel grote kegelvormige snavel had en voor een gewone Vink was hij ook wel erg groot. En wat me nog meer opviel was zijn afwijkende gedrag. Leuk hoor, om te merken dat ik kennelijk een beeld heb van hoe elke vogel zich gedraagt. Ik zou nu moeilijk kunnen omschrijven hoe een Vink zich gedraagt in een boom, maar deze Appelvink deed anders. Hij zat opvallend aan blaadjes (en later bleek) aan de zaden te trekken. Dus ik heb even goed staan kijken en begon toch echt te twifelen of dat wel echt waar kon zijn. Dus hup, vlug naar binnen gesprint om een fototoestel te halen, dan kon ik hem vastleggen en later met het boek erbij kijken of ik het goed had. Natuurlijk loop je dan altijd het risico dat de vogel gevlogen is als je terugkomt, maar in dit geval zat hij er nog. En ja, ik vond nog steeds dat het een speciale vogel was. Dus fototoestel

gericht, inzoomen, en toen was ie alsnog gevlogen... snik! Nu heb ik niet de zekerheid van een plaatje. Maar... daarna natuurlijk alle boeken erbij gezocht en het kan toch echt niets anders geweest zijn dan een Appelvink. Hij zat notabene in een esdoorn, één van zijn favoriete bomen volgens de boeken. Opvallend aan deze boom was ook dat er inderdaad nog veel zaden aan zaten. Je kent ze wel, die 'helikoptertjes' die je vroeger als kind in de lucht gooide om ze dan naar beneden te laten draaien. Kennelijk is de Appelvink één van de weinige dieren die deze harde zaden kan kraken. Wij hebben een heleboel van deze bomen in onze tuin staan. Ik vond ze nooit zo bijzonder... maar nu hebben ze er toch een heel speciale waarde bij gekregen!

Zwarte Mees

Deze winter hebben we bijna dagelijks bezoek gehad van de Zwarte Mees op onze voedertafel. Leuk hoor, ook dit is een nieuwe soort in onze tuin. De eerste keer hoorde ik het kenmerkende geluidje (een snel fietspompje) toen ik een paar broodkruimeltjes buiten gooide. Wat geluiden betreft ben ik nog steeds erg onzeker, dus ik was niet meteen overtuigd. Maar ik werd er wel opletterend van en ja hoor, diezelfde dag nog zag ik hem aan een vetbolletje hangen. In het begin vond ik het best lastig om hem te onderscheiden van de Koolmees. Maar naar mate hij zich vaker liet zien werd het heel eenvoudig. De grote witte vlek op z'n achterhoofd, het kleinere formaat, geen geel op z'n buik en geen stropdas maar een zwarte bef. Echt heel bijzonder om deze vogel beter te leren kennen. Ook opvallend was dat hij veel minder bang is dan de Pimpel- en Koolmezen. Als ik de deur open maak zijn de bekende mezen meteen vertrokken, maar de Zwarte Mees bleef meestal nog gewoon doorgaan met eten!

Groene Specht

Ook deze prachtige vogel heeft zich afgelopen winter voor het eerst in onze tuin laten zien. Carel zag hem op het gras zitten en een paar dagen later belde onze buurvrouw op. Helemaal opgewonden: "Er zit een heel speciale vogel in onze tuin! Hij is groen en geel en volgens mij ook een beetje rood". Door de telefoon kon ik natuurlijk niet zien welke vogel het was, maar met slimme vragen als "Zit hij op de grond", "is hij ongeveer zo groot als een Merel" werd snel duidelijk dat het ook hier om de Groene Specht ging. Toen ik haar vertelde dat dit een echte miereneter is werd het helemaal zeker. Want ze wist inderdaad te vertellen dat op die specifieke plek een groot mierennest gezeten zat. Toch fijn dat onze burens geen tijd gehad hebben om dit mierennest te verdelgen...

Nestkast

Begin januari liep ik weer eens het 'rondje om de poel' en keek ik uit gewoonte even in het nestkastje dat vorig jaar op advies van Leo op ooghoogte heb opgehangen. Er zat een vogel in! Op klaarlichte dag, met prachtig zonnig weer. Ik had het dekseltje alweer dichtgedaan toen ik begon te twijfelen. Dat is toch vreemd, zou de vogel dood zijn, zo zag het er niet uit. Toch nog maar even opnieuw kijken en nee hoor, er zat een Koolmees in het nestkastje en het keek me aan, net zoals een Koolmees dat doet als hij zit te broeden. Via de e-mail heb ik eens wat rondgevraagd over deze waarneming. Maar het blijkt dus gewoon om een 'slaapnestje' te gaan. Daarna heb ik nog vaker gekeken. 's Avonds in de schemering zat hij er steeds op. Maar nooit meer midden op de dag, dus kennelijk was dat wel een uitzondering. Waarom hij toen op die specifieke dag wel in het kastje zat, en ook niet wegging toen ik erin keek? Ik weet het niet.

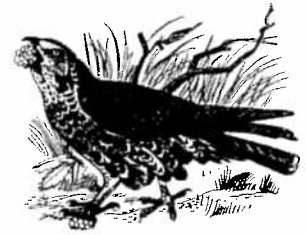

Jolanda Rutten

Wel en wee van de Wespendif in De Maashorst / Herperduin in 2005

Inleiding

Bij het onderzoek naar voorkomen en broedresultaten van roofvogels is de Wespendif (*Pernis Apivorus*) een belangrijke soort. Dit is niet omdat het slecht gaat met deze soort, maar omdat er relatief weinig over bekend is. En dit komt weer doordat het een moeilijke soort is om te onderzoeken. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat op ongeveer vijfhonderd. Uit ons onderzoek is gebleken dat in de Maashorst/Herperduin jaarlijks vijf tot zes paar Wespendifen verblijven.

De soort is sterk aan bos gebonden en vandaar dat broedpogingen uitsluitend in dergelijk biotoop zijn vastgesteld. Wespendifen laten maar heel zelden van zich horen. Hierdoor zijn territoria op het gehoor erg moeilijk vast te stellen. Als Wespendifen in Nederland aankomen (begin mei), zijn de bladeren al aan de bomen. Voeg hierbij dat later in het jaar de jongen nauwelijks over de rand poepen en dat de oudervogels in de broedtijd nauwelijks ruiveren verliezen, dan moge duidelijk zijn dat de nesten moeilijk te vinden zijn. Hoewel de vogels zich erg onopvallend gedragen, zijn ze niet echt schuw te noemen. Al diverse keren hebben we vastgesteld dat nesten zich vlakbij drukke paden bevonden. Vanwege de onopvallende levenswijze hoeft dat geen probleem te zijn. Het nest wordt echt niet zo snel ontdekt. Maar het toont wel aan dat Wespendifen enige tolerantie hebben ten opzichte van mensen.

Werkwijze

Vanwege de onopvallende leefwijze vergt de Wespendif een speciale aanpak in het onderzoek. Feitelijk worden alle waarnemingen gebruikt om het beeld compleet te krijgen. Van sommige koppels weten we oude nesten. Vanzelfsprekend worden die in mei allemaal gecontroleerd. Sommige paren zijn heel trouw en keren steeds naar dezelfde plek terug. Dit levert relatief makkelijk te vinden nesten op. Andere koppels bouwen een nieuw nest en die vinden we soms pas als de jongen al uitgevlogen zijn of nog erger in de winter als de Wespendifen ons land al lang en breed hebben verlaten. Heel belangrijk is de periode voorafgaand aan de eileg. Bij mooi weer cirkelen de vogels paarsgewijs boven het toekomstige broedgebied. Half mei is dus een belangrijke periode om een idee te krijgen van het aantal en de verspreiding van de territoriale paren. Half mei nemen wij daarom ook altijd plaats op de uitkijktoren van Herperduin. Dit doen wij in de hoop een beeld te krijgen van de aanwezige Wespendifen. In de tweede helft van mei houden zowel de Ossenaren als de Udenaren hun Big Day. Dit is een heel belangrijke activiteit, omdat dan door meerdere groepjes vogelaars het hele werkgebied wordt afgespeurd. In tegenstelling tot wat wij doen, zijn de Udenaren verplicht zich te beperken tot de Maashorst. Hierdoor is hun Big Day van groter belang voor het in kaart brengen van de Wespendif dan de onze. De broedtijd in juni is de periode waarin Wespendifen zo'n beetje het onopvallendst zijn. Nesten van Wespendifen zijn dan het moeilijkst te vinden en zoeken heeft dan ook weinig zin. Actief naar nesten zoeken, doen we dan toch al niet, omdat we de broedende vogels niet willen storen. Aangezien het de tijd is waarin de jonge haviken en buizerden uitvliegen, valt er voor roofvogelliefhebbers als ons toch al genoeg te genieten. Het gedrag van de Wespendifen wordt anders zodra de eieren uit zijn en ze dus jongen hebben. Dan moet er voedsel naar het nest gebracht worden. En daardoor neemt de kans op waarnemingen van Wespendifen sterk toe. Dit betekent dat de kans op waarnemingen van Wespendifen groter wordt naarmate de maand juli verder vordert. De voor ons onderzoek meest relevante waarnemingen van Wespendifen zijn die van prooidragende exemplaren. Over het algemeen vliegen zij in een rechte lijn naar het nest, waardoor vrij aardig is af te leiden waar het nest zich ongeveer moet bevinden. Ook waarnemingen van vogels die opstijgen uit de nestomgeving om voedsel te gaan halen, zijn interessant.

Vervelend is dat lang niet altijd goed te zien is wat een vogel aan het doen is: voedsel wegbrengen of halen. Hierdoor wordt een juiste interpretatie van de waarnemingen sterk bemoeilijkt en blijven we in onzekerheid verkeren. In de tweede helft van juli nemen we opnieuw plaats op de uitkijktoren van Herperduin in de hoop vast te stellen waar Wespendieven omhoog komen of neerdalen. Rond deze tijd worden ook altijd de jongen geringd. Hiervoor komen onze Nijmeegse vrienden speciaal deze kant op. En eind juli wordt het "posten voor Wespendieven" georganiseerd. Dan nemen 6 à 7 groepjes vogelaars plaats verspreid over de Maashorst om zich vertonende Wespendieven in kaart te brengen. In augustus blijven we paraat. Dit, omdat jonge Wespendieven zo rond de uitvliegdatum iets vocaler zijn dan normaal. Dit biedt ons de kans om alsnog succesvolle broedgevallen van Wespendieven op te sporen. De ervaring heeft uitgewezen dat dit vooral perspectief biedt als het een dag flink geregend heeft. Reeds uitgevlogen jonge Wespendieven zoeken we natuurlijk ook. Belangrijk hierbij is de bemanning van het trektelpunt Brobbelbies in de Maashorst. Vanaf het telpunt zijn al enige malen jonge Wespendieven gesignaleerd. En last but not least in de winter als de bladeren van de bomen zijn, struinen we stukken bos af om nesten van vorig te vinden.

Resultaten

In 2005 zijn in de Maashorst/Herperduin 6 Wespendieven territoria vastgesteld; ongeveer 1 paar per atlasblok. Dit is hetzelfde aantal als in 2002, 2003 en 2004. De Wespendieven-populatie in het door ons onderzochte gebied is dus erg stabiel. Blijkbaar blijft het gebied ondanks alle optredende veranderingen aantrekkelijk genoeg voor 6 koppels. Het echte leefgebied van de Wespendieven is echter veel groter dan de atlasblokken met daarin een redelijk oppervlak bos. Hiervan getuigen waarnemingen van Wespendieven in de ruime omgeving (Het Broek tussen Nistelrode en Heesch, de radiotoren bij Haren en de polder tussen Schaijk en Zeeland). Dit betekent dat veranderingen in het gebied dat buiten de eigenlijke broedgebieden valt ook van invloed (kunnen) zijn op de Wespendievenstand. Was andere jaren het posten alleen niet voldoende om tot een dergelijke conclusie te komen, dit jaar was dat wel zo. De aanwezigheid van drie paar hadden we zonder het posten voor Wespendieven niet kunnen aantonen. Een eenvoudige berekening leert ons dat met 6 koppels ongeveer 1% van de totale Nederlandse Wespendieven populatie zich in ons werkgebied bevindt. Dit betekent dat de beheerders van De Maashorst / Herperduin en omgeving een zekere verantwoordelijkheid hebben voor het in stand houden van de leefomgeving van de Wespendief.

Herperduin:

In mei werd al duidelijk dat het bekende paar weer aanwezig was en hetzelfde nest als in 2003 en 2004 zou gaan betrekken. Dit was toch tamelijk verrassend omdat zich een havikkoppel had gevestigd op zichtafstand van het Wespendievennest. Om ons onbekende redenen mislukte eind april het havikbroedsel echter, waarna de haviken zich veel minder vaak op deze plek ophielden. Tijdens de Big Day van Oss werd gezien dat het vrouwtje van het nest af vloog.

Naderhand liet het mannetje zich in de polder ontzettend mooi bekijken. In record-tempo werd het nest opgeknapt. Op 23 juli zijn hier twee jongen geringd die meer dan een week in leeftijd verschilden. Het oudste jong was toen ongeveer 30 dagen oud. Een dergelijk leeftijdsverschil komt vak voor als in de tijd dat de eieren worden aangemaakt het benodigde eiwitrijke voedsel niet ruim voorradig is. Op de bijgevoegde foto zijn de twee jongen te zien op het nest. In de maand augustus verliep alles verder voorspoedig en

eind augustus vlogen beide jongen rond in de omgeving van het nestbos. Het paar in Herperduin is ons kampioenskoppel. Al vijf jaar op rij hebben zij twee jongen succesvol groot gebracht. Dit koppel is mede zo interessant omdat het vrij lichte jongen groot brengt. Een foto van zo'n jong gemaakt door Paul Reijs is bij gesloten. In tegenstelling tot voorgaande jaren, kon in Herperduin geen tweede paar worden vastgesteld (het speelnest waar dit paar zich in 2004 vestigde, was in de winter van 2004-2005 uit de boom gevallen). Dit kan betekenen dat de kwaliteit van Herperduin als leefgebied van Wespendieven achteruit gaat, maar ook dat andere gebieden meer interessant worden. Wie weet valt er in 2006 wel weer een tweede paar in Herperduin te verwelkomen.

Het Loo:

Ook van dit paar werd de aanwezigheid in mei al vastgesteld. Bijvoorbeeld door waarnemers tijdens de Udense Big Day, maar ook door individuele vogelaars. Het nest waarin vorig jaar twee jongen groot werden, was dit jaar door een ransuil ingenomen. Op 50 meter afstand vond Wim Gremmen een nieuwbouwnest. Het bevond zich vrij lag in een nest van een Grove den. Op 23 juli werden hier twee jongen geringd, die ook aanzienlijk in leeftijd verschilden. Tijdens het posten voor Wespendieven op 30 juli werden opstijgende en inkomende vogels gezien in de omgeving van het nest vanaf de kanonsberg en vanaf de Munse hei. Naderhand werd het mannetje bijna dagelijks gespot vanaf het trektelpunt Brobbelbies noord. Het vrouwtje was toen waarschijnlijk al vertrokken. Half augustus bleek ook het mannetje vertrokken te zijn. Twee dagen daarna (op 22 augustus) werd het jongste jong geplukt gevonden langs het grote pad dat in de noord-zuid richting loopt op ongeveer twintig meter afstand van het nest. Een week of drie hiervoor was al een havikpen langs het pad gevonden, dus er is een vrij sterk vermoeden van de dader. Ook dit koppel is een goede bekende voor ons. De voorbije vier jaar hebben we steeds het nest weten te vinden. Net als bij het koppel in Herperduin werden ieder jaar twee jongen succesvol groot gebracht. Dit jaar is het voor het eerst dat een van de jongen van dit koppel door predatie om het leven is gekomen. Desondanks is ook dit koppel van groot belang voor de instandhouding van de soort.

Drielandenpunt:

Het allereerste nest van een Wespendief in de Maashorst werd in het jaar 2001 gevonden door Chris van Lieshout van de Vogelwacht Uden. Ook dit jaar had hij in mei al een koppeltje bij een nest gespot in de buurt van Zeeland. Het lijkt er op dat deze vogels verjaagd zijn door kraaien. Half juli werden de vogels vaak gezien bij het drielandenpunt. Tijdens het posten voor Wespendieven zat het koppeltje in de sparren bij de Drie vennetjes. Daar zijn ze tenminste gezien door het groepje dat stond te posten op de Schaijkse Hei, terwijl het groepje dat stond op het drielandenpunt maar 1 keer een vogel zag die uit het noordoosten vandaan kwam. Hoewel dit koppel in het verleden succesvol is geweest, is er de laatste jaren een beetje de klad in gekomen. De situatie wordt verder gecompliceerd doordat er nog een koppeltje rondhangt bij de drie vennetjes. Een bijgevoegde foto van een Wespendief gefotografeerd door Jan Kees Schwiebe getuigt hiervan. Door al die waarnemingen wordt ieder jaar weer de indruk gewekt dat bij de drie vennetjes een koppel broedt. In 2004 broedde er bijvoorbeeld vlakbij de Schaijkse Hei (aan de oostzijde) een koppeltje, dat één ei produceerde. Het enige jong was ten tijde van het ringen al verdwenen. Vanwege alle waarnemingen zijn in 2005 tijdens de ringsessie ook een aantal percelen op de Schaijkse hei doorzocht. Echter zonder resultaat. Een opsteker was dat, toen we op het punt stonden om te vertrekken, er vanuit een prooidragend exemplaar overvloedig in zuidelijke richting. Wim en Reyn zijn de vogel nog achterna gefietst, maar konden toch niet duidelijk maken waar deze vogel naartoe vloog. Later in het seizoen zijn er op de Schaijkse Hei nog vaak Wespendieven gezien.

Nabbegat:

Het koppeltje dat in 2004 iets ten oosten van de Schaijkse Hei had gebroed, werd in de maand mei niet waargenomen. Pas toen de broedpoging bij Zeeland mislukt was, lieten zich daar vogels zien. Het was pas tijdens het posten voor Wespandieven dat er aan de oostzijde van de Maashorst Wespandieven werden gezien. Het groepje dat stond te posten bij het Nabbegat zag wel viermaal een vogel invallen of omhoog komen uit het bos ten zuiden van de camping de Holenberg. Vanaf de Munse Hei werden door het aldaar gepositioneerde groepje herhaaldelijk vogels gezien die vanuit het zuidoosten aan kwamen vliegen en die landden ten noorden van de Munse Hei of die de andere kant opvlogen in zuidoostelijke richting. Er was dus duidelijk druk verkeer van Wespandieven. De meest waarschijnlijke nestlocatie ligt ten oosten van de Schaijkse Hei en dan zelfs ten oosten van het fietspad. Deze locatie werd aangegeven door het groepje dat op het Nabbegat stond te posten. Deze bevindt zich ten oosten van het nest bij de Schaijkse Hei waaruit vorig jaar het enige jong was verdwenen. Het nest is niet gevonden, maar eind augustus werd tot twee keer toe vanaf het trektelpunt een vrouwtje gespot dat naar het oosten vloog. Niets is dus zeker, maar de kans is niet ondenkbeeldig dat op deze locatie in 2005 succesvol is gebroed. In de wintermaanden kan nog een keer naar het nest gezocht worden. En anders weten we hopelijk het nest te vinden, als de vogels in 2006 dezelfde plek uitkiezen.

Udenoord:

Tijdens de Udense Big Day werden bij “de vennetjes” aan de Grensweg 5 Wespandieven waargenomen. Dit was nog nooit eerder voorgekomen. “De Vennetjes” is een voormalig landbouwgebied dat in 2004 de bestemming natuur heeft gekregen. Hiertoe is de toplaag afgegraven en zijn enkele vennetjes aangelegd. Het gebiedje ziet er erg fraai uit; zo vliegen er veel libellen rond. Het lijkt er op dat de Wespandieven op dit stukje natuur afgekomen zijn. In 2004 is in deze omgeving ook waarschijnlijk succesvol door

Wespandieven gebroed. Jammer genoeg is toen geen nest gevonden. Op 23 juli 2005 hebben wij vanaf de drie vennetjes een prooidragende vogel gezien die naar het zuiden vloog. De lijn doortrekkend kom je dan uit bij het Slingerp pad. Tijdens het posten voor Wespandieven werden vanaf de Hengstheuvel viermaal omhoogkomende en naar het noorden vliegende vogels waargenomen. Deze lijken een nest te hebben in het noordelijk deel van het bos waar het slingerpad doorheen loopt. Ook hier is geen nest gevonden. Maar er is wel een foto van een juveniele Wespandief gemaakt door Carel van de Sanden vanaf het trektelpunt Brobbelbies-zuid. Ook deze foto is bijgevoegd. Wellicht dat in de winter van 2005-2006 of anders in het komende broedseizoen wel een nest wordt gevonden.

Grensweg-Zuid:

Tijdens het posten voor Wespandieven werden vanaf de hengstheuvel ook waarnemingen gedaan vanuit het gebied iets ten zuidwesten van de Grensweg. Dit is niet ver van de locatie waar in 2004 een Wespandievenpaar waarschijnlijk succesvol heeft gebroed. Dit jaar lijkt dit paar nog verder naar het westen te zijn opgeschoven. Uit het naseizoen zijn geen verdere waarnemingen bekend. Het wordt dus afwachten wat er het komende jaar zal gebeuren.

Discussie

Al met al lijkt het er op dat er in 2005 in Herperduin/Maashorst 6 paren aanwezig waren waarvan er misschien wel 5 een succesvolle broedpoging hebben gedaan. Meer zekerheid hierover is welkom. Zowel in Herperduin als bij het Loo zijn twee jongen uitgevlogen. Tot mijn grote verdriet trof ik het kleinste jong van het Loo geplukt aan langs de brede zandweg. Het jong is waarschijnlijk op zondag 21 augustus aan een havik ten prooi gevallen. Dit is een dag of drie nadat het mannetje moet zijn vertrokken (vanaf die tijd werd het niet meer gezien vanaf het trektelpunt). Bij beide paren waarvan de jongen zijn geringd, werd een vrij groot leeftijdsverschil geconstateerd tussen de jongen. Dit duidt erop dat de voedselsituatie in het begin van het broedseizoen niet al te gunstig was. Gezien het relatief grote aantal actieve paren, moet de voedselsituatie ook weer niet al te beroerd zijn geweest. Onder het nest van het Loo trof ik een hele rits wespenraten aan. De doorsnee ervan werd groter naarmate het broedseizoen vorderde. Het lijkt er dus sterk op dat het toch geen slecht wespenjaar is geweest en dat de voedselsituatie later in het seizoen nog verbeterde. Dit, terwijl er bijna geen overlast van wespen door mensen genoteerd kon worden. Ook de wespen hadden dus blijkbaar voldoende voedsel tot hun beschikking. Opvallend is dat er wat de Wespandieven betreft een verplaatsing in zuidelijke richting heeft plaatsgevonden. Twee jaar terug was het bos bij de Grensweg nog onbezet. Nu zaten er twee koppels. In de Schaijkse bossen bevonden zich ook twee koppels. Dit, terwijl er dit jaar in Herperduin maar één paar aanwezig was en ook het aloude territorium bij het MOB-complex ten oordwesten van de Munse hei onbezet is gebleven. Het is de vraag waardoor deze ontwikkeling wordt veroorzaakt. Natuurlijk wordt er druk gewerkt aan het klaverblad van de A50 en is er bij de Vorstengrafdonk en langs de A50 veel natuurlijk terrein verloren gegaan. Aan de andere kant valt op dat de nieuwe natuur van “de vennetjes” een grote aantrekkingskracht uitoefent op Wespandieven. Het kan zijn dat dergelijke gebiedjes door het natte karakter veel voedsel voor wespen genereren. Een rol zou ook kunnen spelen dat de afgegraven grond voor Wespandieven relatief makkelijk uit te graven wespennesten oplevert. Het laatste woord is er vast nog niet over gezegd. Dit jaar gaan we weer op pad om nesten van Wespandieven op te sporen. Hiervoor is een groot aantal activiteiten georganiseerd. Wie hieraan mee wil doen is van harte welkom.

Edward Sliwinski,
Vogelwerkgroep Oss

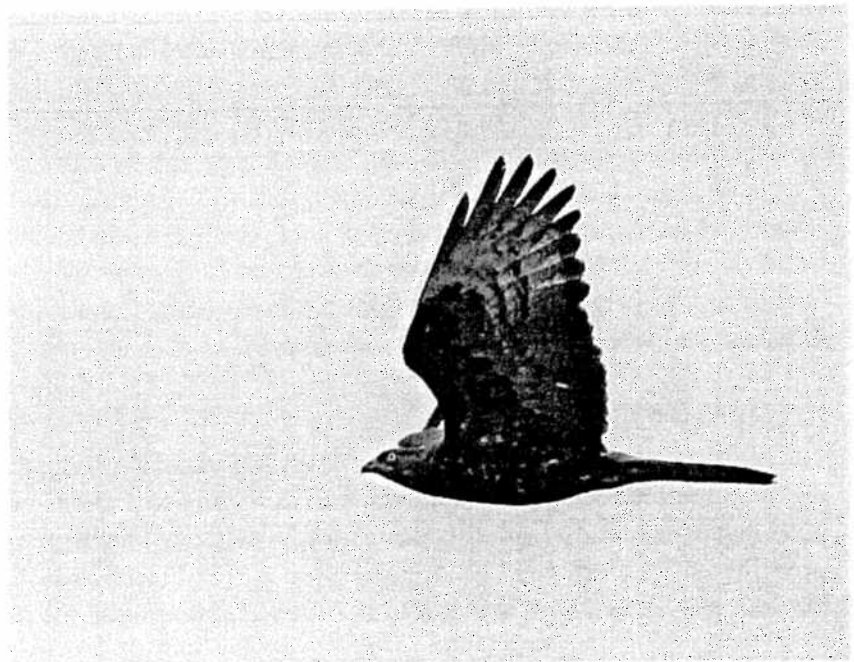

Foto 1. Overvliegend vrouwtje Wespandief. Gefotografeerd door Jan-Kees Schwiebe bij de 3 Vennetjes.

Grote Gele Kwikstaart

Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, t.w.:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverwaluwenwand op de voormalige grindaafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Hermans, telefoon: 0413-272777

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals koolmees, pimpelmees en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk, Wespandief en boomvalk.

Coördinator William van der Velden, telefoon: 0413-343308

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruuijsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven.

Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de tien en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Stijn van Gils, telefoon: 06-44744883

WERKGROEP SENIOREN.

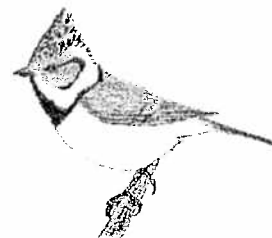
Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met het samenstellen van het Bruijsel. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden.

Coördinator Johan van Roosmalen, telefoon: 0413-266485

Bijzonderheden uit de Winkel

Voederhuisje

Een mooi product, gemaakt door onze eigen leden. Het is een degelijk ontwerp en je kunt duidelijk zien hoeveel de voorraad voer is. De vogels hebben droog voer in een bak, zodat ze weinig ervan rond strooien. De prijs is € 8,-.

Bij Aad van Toor zijn andere voederhuisjes te koop voor € 8,- . De uitvoering is een voederplank met een dak erop. Als je belangstelling hebt kun je hem bellen 0413-264106

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Service aan de leden van de Vogelwacht Uden e.o.
- Door verkoop van boeken, kaarten en Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur wordt zeer bemoeilijkt. De winter staat voor de deur. Honger en kou doen veel vogels sterven. We kunnen helpen door het geven van voedsel in zeer slechte omstandigheden, maar het geven van onderdak is een permanente hulp. Als dan in het voorjaar de meesjes uitvliegen geeft u dat een dubbel prettig gevoel.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

• Rode boekje van Hayman, zakformaat	€ 9,50
• Vogellogboek	€ 1,00
• Uilen van Europa	€ 32,50
• Nieuwe veldgids Vogels	€ 10,00
• Vogels over de vloer	€ 15,00
• 1-2-3 Natuurgids Vogels	€ 9,00

- Herkenning Roofvogels in het veld€ 11,00
- Veldgids Roofvogels€ 27,00
- Vogelgedrag.....€ 13,00
- ANWB Vogels van Europa€ 22,50
- Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis€ 11,00
- Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei.....€ 11,00
- Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras.....€ 11,00
- DVD Weidevogels.....€ 24,95
- DVD Roofvogels en Uilen.....€ 24,95

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker.....€ 0,50
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem)€ 1,00
- Vogelwachtspeeldje (een “must” voor leden)€ 5,00
- Raamstickers.....€ 3,95
- Voedersilo metaal 20 cm hoog€ 11,95
- Voedersilo metaal 35 cm hoog€ 17,95
- Voedersilo metaal 52 cm hoog€ 22,00
- Voeder 1 kg.....€ 1,00
- Voederhuisje met fles€ 8,00

Nestkasten

- Kastjes van berkenhout met bitumen dakje€ 5,00
- Kast voor Boomkruiper€ 8,00

Bouwplaten

- Steenuil€ 8,00
- Gele kwikstaart€ 4,50

Er zijn in onze winkel nog enkele posters te koop van Thieme. Ze kosten € 4,50 per stuk.

- Zangvogels van beemd en veld.....nr. 8
- Riet- en watervogelsnr. 11
- Vogels van duin en kust.....nr. 14

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

Tip!!!!

Indien u een boek hebt gezien van de uitgevers Tirion of ANWB, bel mij dan even. Mogelijk kunt u het betreffende boek via de winkel met minimaal 25% korting verkrijgen.

Tip 2 !!!!

Indien u een interessant artikel ziet, een boek, een CD, een DVD, een nestkast, enz. enz. waarmee uzelf of de leden van de Vogelwacht een plezier mee zouden kunnen doen, laat het mij weten. Verschillende leden hebben dit al gedaan en het artikel is bij hen terecht gekomen, meestal voor een goede prijs.

Coördinator:

Jacques Raats
Maasstraat 65 te Veghel
Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op www.vogelwachtuden.nl en klik op ‘algemeen’, daar vind je de winkel.

Nobru.....

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor moeilijk invulbare technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers;

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: www.nobru.nl
Internet: info@nobru.nl

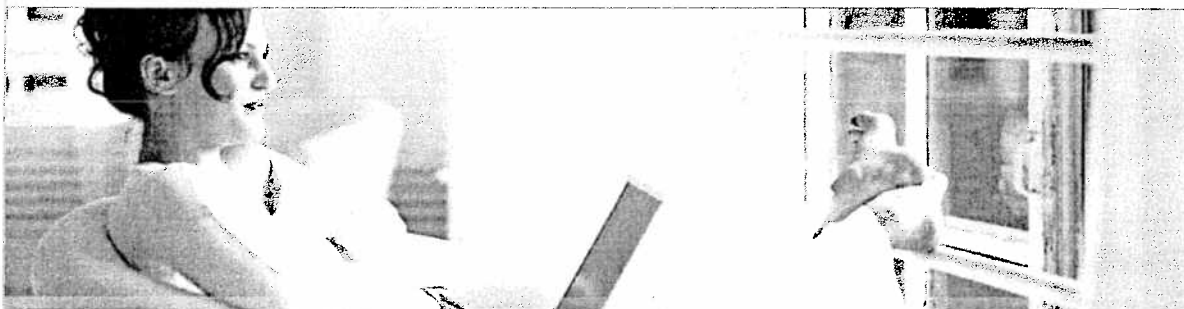
itreno

innovative internet solutions

**Uw partner voor de technische en
grafische realisatie van intelligente
en dynamische websites**

**Rondweg 75 (Poort van Uden)
5406 NK Uden**

**Telefoon 0413-256996
E-mail info@itreno.com
Internet www.itreno.com**

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 26,15
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 22,70
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 24,50
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 30,35
20 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 25,10
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 17,60

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:

Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en **VOORDELIG** on-line shoppen (> 1000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Van der Heijden
Vloeren & Raamdecoratie

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Thuis in wonen

Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven

T: 040-2367859
F: 040-2364278
info@atriensis.nl
www.atriensis.nl

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

Slagerij Frans Knobbout

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

COCK ULAND de fietsenwinkel

Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088

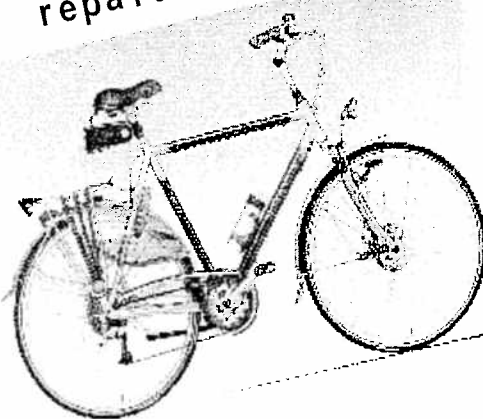
Duihuizerweg 8
5406 TB Uden

Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

WIM DE WILT

*Voor al uw
tweewielers
en
reparaties*

KERKSTRAAT 4 - UDEN - 0413-262620

Laat uw digitale bestanden
gratis afdrukken

WWW.JETTEN.NL

Meld je aan op onze printservice
en je ontvangt 5 gratis afdrukken.
(1 aanmelding per huishouding)

FUJIFILM
DIGITAL
IMAGING
SERVICE **FDI**

JETTEN FOTOGRAFIE

**BRESSERS
MANNENMODE**

**Marktstraat 12
5401 GH Uden**

Telefoon: 0413262568
Fax: 0413271305
E-mail: Bressers@wanadoo.nl

Beschermen helpt. Helpt u mee?

**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomst-
cadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+ f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist

Dhr./Mevr. _____

Adres. _____

Postcode. _____

Plaats. _____

Stuur deze bon naar: Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist
Postzegel hoeft niet, mag wel

JAN PEERENBOOM

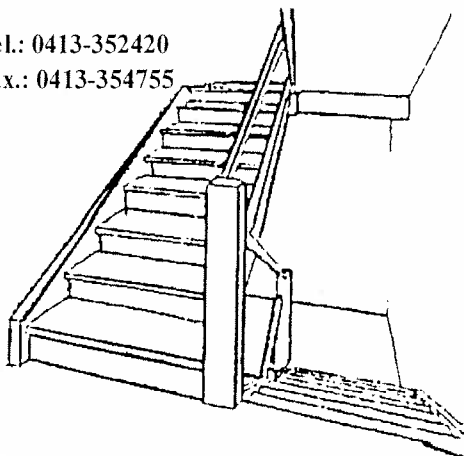
**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 HA Uden
tel: (0413) 26 37 40**

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

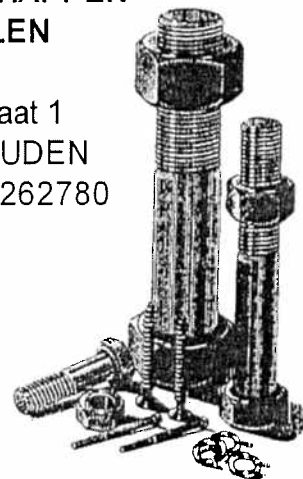
Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

De Bruin *verzekeringen*

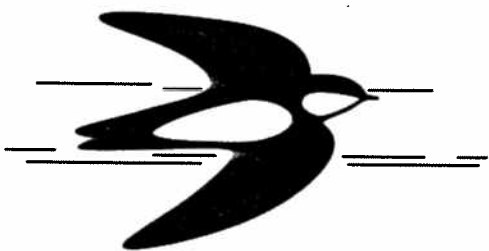
Velmolenweg 87, 5401 HL Uden
Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204
Website www.debruin.nl
e-mail info@debruin.nl

**Alle verzekeringen
en financiële diensten**

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

Vogelwacht Uden e.o.

